

Vierde voortgangsrapportage

ACTIEPROGRAMMA ZORG VOOR DE JEUGD

mei 2020

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Beschouwing	5
Zorg voor de Jeugd in cijfers	11
Mijlpalenoverzicht	14
Voortgang per actielijn op hoofdlijnen	20
Bijlage 1: Feiten & Cijfers per actielijn:	30
Actielijn 1 Betere toegang tot jeugdhulp voor kinderen en gezinnen.....	31
Actielijn 2 Meer kinderen zo thuis mogelijk laten opgroeien.....	36
Actielijn 3 Alle kinderen de kans bieden zich te ontwikkelen.....	41
Actielijn 4 Kwetsbare jongeren beter op weg helpen zelfstandig te worden.....	45
Actielijn 5 Jeugdigen beter beschermen als hun ontwikkeling gevaar loopt	49
Actielijn 6 Investeren in vakmanschap.....	55
Randvoorwaarden: Jeugdhulp dichtbij het kind.....	59
Bijlage 2: Eindrapportage 'Leren en verbeteren met ervaringen in jeugdhulp'	61

Inleiding

Ambitie en doelen

Het Actieprogramma Zorg voor de Jeugd is op 16 april 2018 gelanceerd, als antwoord op de tussenevaluatie van de Jeugdwet (januari 2018). Ons gezamenlijke doel is de jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering merkbaar en meetbaar steeds beter maken voor kinderen, jongeren en gezinnen, zodat ze op tijd passende hulp ontvangen.

Betere zorg voor de jeugd bereiken we alleen als alle betrokken partijen daarbij samenwerken. Centraal in het programma staat daarom het partnerschap tussen het Rijk, gemeenten, jeugdhulpaanbieders, jeugdprofessionals en cliëntenorganisaties. De betrokken partijen werken aan het bereiken van het gezamenlijke doel aan de hand van zes inhoudelijke actielijnen en de randvoorwaarden. De actielijnen geven tegelijkertijd de prioriteiten weer in de transformatie van het jeugdhulpstelsel voor de jaren t/m 2021.

Deze vierde voortgangsrapportage is een gezamenlijk product van de leden van de Stuurgroep Zorg voor de Jeugd: MIND, Ieder(in)/Per Saldo namens de cliëntenorganisaties, het Nederlands Instituut van Psychologen en de Nederlandse Vereniging voor Psychiatrie namens de beroepsverenigingen, de Branches Gespecialiseerde Zorg voor Jeugd namens de jeugdhulpaanbieders, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en de ministeries OCW, JenV en VWS, in samenwerking met de betrokken partners van de verschillende actielijnen.

- 1 Betere toegang tot jeugdhulp voor kinderen en gezinnen
- 2 Meer kinderen zo thuis mogelijk laten opgroeien
- 3 Alle kinderen de kans bieden zich optimaal te ontwikkelen
- 4 Kwetsbare jongeren beter op weg helpen zelfstandig te worden
- 5 Jeugdigen beter beschermen als hun ontwikkeling gevaar loopt
- 6 Investeren in vakmanschap van jeugdprofessionals
- R Randvoorwaarden: jeugdhulp dichtbij het kind

Leeswijzer van deze voortgangsrapportage

Het programma Zorg voor de Jeugd rapporteert halfjaarlijks over de voortgang. Deze vierde voortgangsrapportage bestaat uit een programmabreed en een actielijnspecifiek deel en twee bijlagen.

In het programmabrede deel vindt u een beschouwing, waarin de stuurgroep haar gezamenlijke beeld over de voortgang schetst. Uiteraard besteden we hierin aandacht aan de effecten en inspanningen als gevolg van de coronacrisis. Ook treft u hier - voor het eerst - een overzicht van Zorg voor de Jeugd in cijfers aan, onder meer gebaseerd op de jaarcijfers van het CBS over de doelen waaraan wij werken. Gevolgd door een overzicht van de belangrijkste mijlpalen sinds de start van het programma.

In het tweede deel van deze rapportage staat de voortgang per actielijn. U vindt hier een korte uiteenzetting van de inspanningen en resultaten die tussen oktober 2019 en mei 2020 per actielijn zijn geleverd. Zoals ieder jaar, bevat de mei-rapportage ook per actielijn een factsheet die inzicht geeft in de effectmeting op basis van de jaarcijfers van het CBS. Deze factsheets en een tabel met resultaten en vervolgstappen per actielijn staan in bijlage 1.

In bijlage 2 vindt u het DOS-rapport 'Leren en verbeteren met ervaringen in jeugdhulp'. In de vorige voortgangsrapportage stonden de eerste landelijke tussenresultaten en werden drie regionale pilots aangekondigd. Inmiddels kijken de regio's Groningen, Rijk van Nijmegen en Twente terug op een veelbelovende start en willen ze doorpakken. Het ondersteuningsteam Zorg voor de Jeugd (OZJ) gaat de komende tijd ook andere regio's ondersteunen bij het leren van ervaringsverhalen.

Op de website www.voordejeugd.nl vindt u meer achtergrondinformatie over de activiteiten van het programma en praktijkvoorbeelden die laten zien dat de gewenste beweging op gang is.

BESCHOUWING

Beschouwing

Opgave Zorg voor de Jeugd

Onze gezamenlijke ambitie is de jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering merkbaar en meetbaar steeds beter maken voor kinderen, jongeren en gezinnen, zodat ze op tijd passende hulp ontvangen. Daarom werken we aan betere ondersteuning van kinderen, jongeren en gezinnen tijdens de levensloop van het kind (thuis, uitwonend, op school en bij de overgang naar volwassenheid) en investeren we in het vakmanschap van en de samenwerking tussen jeugdprofessionals.

Het versterken van het gewone leven zien wij daarbij als een belangrijk deel van de oplossing. Zowel voor kinderen en opvoeders die met tijdelijke zorg en ondersteuning geholpen zijn, als ook voor jeugdigen met een levenslange beperking of chronische aandoening en hun naasten. Voor veel kinderen kan dit met een beroep op onderwijs, welzijn, basisvoorzieningen in de wijk en informele netwerken. De vele duizenden professionals in de jeugdhulp staan voor de uitdaging om in verbinding met de gezinnen en lokale instanties het goede te doen. Door sociale netwerken rond gezinnen te verstevigen, integraal te kijken, het kind centraal te stellen, samen verantwoordelijkheid te nemen en gebruik te maken van wat we weten dat werkt. Met specialistische kennis of inzet waar nodig.

Corona: uitzonderlijke omstandigheden

Deze rapportage heeft betrekking op de periode november 2019 - mei 2020. Het leven is er sinds maart 2020 echt anders uit komen te zien. Door de coronacrisis en de vèrgaande gevolgen is er een nieuwe werkelijkheid ontstaan, die een grote impact heeft op ons allemaal.

Gelukkig zijn veel kinderen en opvoeders veerkrachtig en sterk genoeg om met deze situatie om te gaan. Er zijn gezinnen die een positieve uitwerking ervaren: noodgedwongen meer quality time met elkaar en 'lucht' dankzij het wegvallen van school, sport, sociale verplichtingen en werk. Sommige kwetsbare gezinnen laten in deze tijd juist veel veerkracht zien; doordat hulpverlening op afstand staat, zijn zij meer op zichzelf aangewezen en komen ze tot eigen oplossingen.

Maar tegelijkertijd worden kwetsbare mensen nu extra geraakt. Kinderen en gezinnen in kwetsbare situaties hebben tijdens deze coronacrisis harder dan ooit hulp nodig. Zeker als plekken die normaal ondersteuning, afleiding of veiligheid kunnen bieden, zoals scholen, dagbesteding en opvangcentra, dicht zijn. Voor bijvoorbeeld kinderen met een chronische ziekte, handicap, ontwikkelingsstoornis of psychiatrische problematiek en hun gezinnen is het leven in coronatijd ingewikkelder geworden. Dat geldt ook voor gezinnen die vóór de huidige crisis nog niet in zicht waren, maar nu wel hulp of ondersteuning nodig hebben omdat de spanningen thuis oplopen. Denk ook aan kinderen en gezinnen die getroffen zullen worden door sociale en economische gevolgen van de coronacrisis.

Jeugdhulpverleners, scholen, wijkteams, jeugdhulpinstellingen en jeugdbescherming werken nu onder moeilijke omstandigheden. Gelukkig laten ook de meeste van hen veerkracht zien en zetten zij alles op alles om kwetsbare kinderen en hun ouders zo goed mogelijk te blijven ondersteunen, begeleiden en behandelen. Daarbij moeten ze rekening houden met de mentale en lichamelijke gezondheid van de jeugd, met die van ouders én van henzelf. Bovendien maken de maatregelen die verspreiding van het coronavirus moeten tegengaan, het juist voor hulpverleners niet altijd eenvoudig hun werk (veilig) te doen. Er wordt momenteel elke dag geïnnoveerd en geleerd.

De Zorg voor de Jeugd partners hebben, samen met kennisinstituten en andere partijen in het jeugddomein, de afgelopen coronaperiode intensief samengewerkt om oplossingen te vinden en de continuïteit van hulp, zorg, ondersteuning en begeleiding aan gezinnen zo goed mogelijk te borgen en de schade te beperken. Dat is niet altijd makkelijk. Bovendien levert het coronavirus schrijnende situaties en duivelse dilemma's op, bijvoorbeeld rond bezoekregelingen. Welke keuze we ook maken, ons handelen is hierbij nooit zonder risico's. Beperken we de risico's voor de fysieke gezondheid van kinderen, ouders of hulpverleners, dan levert dat weer risico's op voor de mentale gezondheid, en andersom.

Nieuwe richtlijnen en beleidskaders van het RIVM en het kabinet roepen steeds weer nieuwe vragen op. Samen met het NJi en in afstemming met het RIVM zorgen we dagelijks voor de vertaling van de richtlijnen naar praktische handelingskaders voor professionals in het jeugddomein en voor ouders, kinderen en jongeren. Er is vaak meer mogelijk dan wordt aangenomen.

Inmiddels zetten we voorzichtige stappen om de maatregelen te versoepelen. Op dit moment hebben we nog geen zicht op de bredere, psychosociale en maatschappelijke effecten van de crisis. Wel is duidelijk dat we nog een tijd in een 1,5 meter samenleving zullen moeten leven. Het lijkt evident dat er het nodige op ons en de hulpverleners af zal komen. Dan moeten we zorgen dat we klaarstaan. We hebben daarom gezamenlijk een visie geformuleerd en iedereen die betrokken is bij de ontwikkeling en begeleiding van kinderen opgeroepen vanuit deze visie te handelen. Opdat kinderen zich zo gezond, veilig en kansrijk mogelijk blijven ontwikkelen. En we hun opvoeders steunen waar dat kan.

Gevolgen voor het programma

Voor de uitvoering van het actieprogramma Zorg voor de Jeugd werkt de coronacrisis uiteraard vertragend. Veel bijeenkomsten konden niet doorgaan en de prioriteit gaat (terecht) uit naar de directe zorg voor kinderen, jongeren en gezinnen. Maar we zien ook een enorme versnelling.

Bijvoorbeeld in een (h)echtere samenwerking tussen beroepsverenigingen, brancheorganisaties, gemeenten, ministeries, cliënten- en ouderorganisaties, kennisinstituten en andere partijen in het jeugddomein. En de snelheid waarmee we samen tot oplossingen komen. Een mooi voorbeeld daarvan is de gezamenlijke communicatie over corona naar de jeugdsector via de site van het NJi. Ondersteund door een appgroep waarin rond de 90 communicatieprofessionals elkaar helpen en vinden als het gaat om allerhande communicatievragen. We zien verder dat er ongelooflijk veel maatschappelijke initiatieven loskomen die laten zien dat er veel creativiteit, hulpbereidheid en solidariteit is voor jeugdigen en jeugdhulpverleners.

Deze coronacrisis biedt ook kansen om oude patronen los te laten en samen nieuwe oplossingen te introduceren. We maken ons er sterk voor dat de positieve effecten van deze coronacrisis van blijvende aard zijn en daarmee de transformatie verder vooruit helpen. En waar mogelijk grijpen we het moment aan voor radicale oplossingen voor langlopende problemen.

Reflectie: wat heeft het programma bereikt?

Inmiddels is het twee jaar geleden dat het programma werd gelanceerd (april 2018). In de eerste periode werd gewerkt aan het organiseren van een aantal randvoorwaarden, zoals het inrichten van een ondersteuningsteam dat de regionale transformatie ondersteunt, en het oprichten van de Jeugdautoriteit en de Geschillencommissie Sociaal Domein. In de vorige voortgangsrapportage constateerden we dat we inmiddels ook beleidsmatig veel stappen hebben gezet, maar er ook nog veel werk is te verrichten om de beloftes van de Jeugdwet en dit programma in de praktijk waar te maken.

De transformatie van de jeugdhulp kent hobbels, stapjes voorwaarts, tegenslag en succes. De nieuwste CBS-cijfers lijken erop te wijzen dat we langzaam maar zeker stapjes zetten in de richting van de transformatiedoelen van de Jeugdwet. Meer hierover leest u op pagina 12.

Voorbeelden van goede ontwikkelingen zijn:

- Er is een Kwaliteitskader Werken aan Veiligheid voor lokale (wijk)teams en gemeenten ontwikkeld, dat gemeenten in hun rol als opdrachtgever ondersteunt bij het voorkomen van huiselijk geweld en kindermishandeling. Het Programma Geweld hoort nergens thuis ondersteunt de versterking van lokale teams op het terrein van veiligheid. In samenwerking met het OZJ wordt stapsgewijs het borgen van de basisfuncties van lokale teams ondersteund.
- Er zijn diverse initiatieven die kwetsbare jongvolwassenen helpen in hun ontwikkeling naar volwassenheid. Het project 'Toekomstgericht werken' krijgt in meerdere regio's een vervolg; VNG, OZJ en NJi werken hierin samen.
- Samen met ervaringsdeskundigen en professionals zijn praatplaten ontwikkeld die een (visuele) uitleg geven over de mogelijke routes die kinderen en ouders kunnen doorlopen in de jeugdbeschermingsketen als het thuis niet goed gaat.
- In de Landelijke Schrapweek om regeldruk terug te dringen, zijn mooie voorbeelden in beeld gebracht die laten zien dat het mogelijk is de vermijdbare administratieve lastendruk aanmerkelijk terug te brengen. Er is een onderhandelaarsakkoord tijdschrijven.
- Ook onder professionals zien we de lerende beweging groeien. Voorbeelden hiervan zijn de Flevo Academie Jeugd, JIM en sessies n.a.v. de documentaire "Rotjochies". Ook STROOMop, Ketenbreed Leren en de Beweging van 0 zijn voorbeelden van hoe bewegingen op gang komen naar slimmer inrichten, betere oplossingen in de thuissituatie, meer gebruik van kennis over onderzoek en interventies. Steeds meer professionals, ambtenaren, beleidsmakers en ook wethouders en onderwijs haken aan.
- We leren steeds beter van complexe casuïstiek. De jaarrapportage oppakken en leren van complexe casuïstiek laat zien over welke kinderen het gaat en waarom hun zorg is vastgelopen of niet van de grond gekomen is. Deze kennis wordt besproken met professionals en aanbieders om zo het hulpaanbod verder te ontwikkelen. Er vindt ook overleg plaats met de beroepsverenigingen over de beroepsethische kwesties die de jaarrapportage aankaart.

We zien voorzichtig dat de gewenste beweging in het jeugdhulpdomein meetbaar begint te worden, maar de jeugdhulp functioneert nog niet altijd en overal zoals we graag zouden zien. Ook zien we dat we op doelen waar de jeugdhulp andere domeinen raakt nog stappen moeten maken, zoals op (beschermd) wonen en onderwijs:

- Kinderen, jongeren en gezinnen ontvangen nog steeds niet altijd tijdige en passende (specialistische) zorg en ondersteuning op de juiste plek. Zij kunnen bovendien een langere wachttijd ervaren dan de wachttijdregistraties aangeven (het wachten begint al na het voelen of uiten van een hulpvraag).
- Het aantal meldingen over complexe casuïstiek bij landelijke punten groeit ten opzichte van 2019. Dat komt ook omdat tot melden wordt opgeroepen, maar de ambitie is dat de professionals in lokale teams en zorginstellingen - zo nodig met 'escalatie' naar de regionale expertteams - leren om tot oplossingen te komen voor ieder kind. Uit de ervaringsverhalen van jeugdigen en hun gezinnen blijkt dat het nog niet altijd en overal goed gaat. Daarbij onderscheiden we enerzijds een groep kinderen en gezinnen die niet de best passende zorg hebben gekregen, terwijl die eigenlijk wel beschikbaar is. Anderzijds is er ook een kleine groep kinderen en gezinnen voor wie we - ook met de grootste deskundigheid - nu nog geen oplossing hebben. Bijvoorbeeld omdat de zorgvraag te complex is. Als samenleving hebben we de plicht het beste te bieden wat we kunnen bedenken én na te denken en te onderzoeken hoe we een kind en gezin in een dergelijke nare situatie in de toekomst beter en liefst eerder kunnen helpen.
- Bevlogen jeugdprofessionals zetten zich iedere dag in voor kinderen en gezinnen, maar ervaren nog steeds veel verkoking en administratieve lasten op de werkplek. Dit maakt maatwerk lastig, kost veel tijd en gaat ten koste van het werkplezier.
- Jeugdhulpaanbieders ervaren onvoldoende stabiliteit in hun bedrijfsvoering en kampen met knelpunten rond tarieven, tijdrovende inkooptrajecten, beperkte standaardisatie van administratieve processen en krapte op de arbeidsmarkt.

- Gemeenten staan voor financiële uitdagingen, vinden het lastig om regie te pakken en de regionale samenwerking staat op sommige plekken onder druk.

Inzet 2020 en verder

Het programma Zorg voor de Jeugd is nu halverwege haar looptijd; we hebben nog veel werk met elkaar te verzetten. Ondanks de grote beleidsaandacht voor onze doelen en activiteiten, is de praktijk op de werkvloer weerbarstig. De gevraagde beweging is complex en taai en we gaan minder hard dan we ambieerden. Het opbouwen van alternatieven en leren en verbeteren kost tijd. De coronacrisis helpt daar niet bij. Dat betekent dat we moeten nadenken over de periode na het programma Zorg voor de Jeugd, als dat eind 2021 afloopt. De transformatie is dan namelijk nog niet klaar.

Een greep uit de acties die we komend half jaar oppakken (voor vervolgstappen per actielijn zie bijlage 1):

- Het verder stimuleren en ontwikkelen van wijkgericht werken en het implementeren van de basisfuncties voor lokale teams uit het [KPMG-rapport](#). Onder wijkgericht werken verstaan we dat kinderen en gezinnen lokaal, in hun eigen buurt, indien nodig passende ondersteuning en hulp ontvangen vanuit een integrale blik en met behoud van de eigen regie.
- Het uitwerken van de aanbevelingen uit het Significant rapport '[Levenslange en levensbrede zorg- en ondersteuningsvragen van jeugdigen en jongvolwassenen](#)' in een afwegingskader voor jeugd met levenslange en levensbrede beperkingen, waardoor deze groep beter in beeld komt en lokale teams beter passende zorg en ondersteuning kunnen realiseren. Ook willen we de monitoring voor deze doelgroep verbeteren.
- Het structureel betrekken van inwoners en professionals bij inkoop en contracteren.

Dit is nodig om te komen tot kwalitatief goede zorg, die aansluit bij behoeften van kinderen en gezinnen en ook haalbaar is in de uitvoering. Wederom zullen 10 regio's de leergang contracteren gaan volgen. Ouder-/ cliëntparticipatie in brede zin verdient ook nog zeker ontwikkeling.

- Het doorontwikkelen van regionale expertteams, zodat zij meer eenduidig werken en beter in staat zijn om voor kinderen met complexe zorgvragen oplossingen te bieden.
- Het OZJ gaat drie jeugdregio's ondersteunen bij het verder ontrafelen en oplossen van schadelijke wachttijden.

Initiatieven die het programma raken

Het programma Zorg voor de Jeugd werkt aan de inhoudelijke zorgvernieuwing om de transformatiedoelen van de Jeugdwet dichterbij te helpen brengen. Daarnaast werkt het kabinet aan een betere organisatorische en wettelijke basis van het jeugdhulpstelsel. In de brief '[Perspectief voor de Jeugd](#)' staat hoe het Kabinet het jeugdhulpstelsel verder wil versterken. Daarin staat onder meer:

- De opzet en inrichting van 8 expertisecentra door 8 coördinerende gemeenten voor jongeren met complexe en meervoudige problematiek. Samen met de expertteams worden door de expertisecentra passende oplossingen voor deze jongeren geboden door het ondersteunen van betrokken professionals en het toevoegen van extra expertise, hulp en kennis uit verschillende domeinen.
- Gemeenten hebben een Norm voor Opdrachtgeverschap opgesteld, die in juni aan de ALV van de VNG wordt voorgelegd en na vaststelling geïmplementeerd kan worden. Het OZJ zal ondersteunen bij het opstellen van de regiovisies.
- VWS werkt aan een wetsvoorstel over regionale samenwerking, governance en toezicht, dat de praktijk zal codificeren. Het wetsvoorstel gaat komende zomer in consultatie.

Tot slot

Onze gezamenlijke ambitie blijft de jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering merkbaar en meetbaar steeds beter maken voor kinderen, jongeren en gezinnen, zodat ze op tijd passende hulp ontvangen. In de komende maanden zullen wij beter zicht krijgen op de gevolgen van corona voor de zorg voor de jeugd. Ook evalueren we in hoeverre de geformuleerde acties bijstelling behoeven ten gevolge van de huidige realiteit om de doelen te bereiken.

De stuurgroep Zorg voor de Jeugd

- Ali Rabarison, Vereniging van Nederlandse Gemeenten
- Aline Molenaar, Per Saldo
- Arne Popma, Nederlandse Vereniging voor Psychiatrie (namens de medische beroepsverenigingen AJN, LHV, NVK, NVvP, V&VN)
- Eric Bezem, ministerie van JenV
- Frank Bluiminck, Branches Gespecialiseerde Zorg voor Jeugd
- Illya Soffer, Ieder(in)
- Marion Smit, ministerie van VWS
- Martijn Sanders, ministerie van OCW
- Menno Tusschenbroek, MIND
- Vera Naber, Nederlands Instituut van Psychologen (namens de beroepsverenigingen NIP, BPSW, Bv Jong, FVB, LVVP, NVO)

ZORG VOOR DE JEUGD IN CIJFERS

Zorg voor de Jeugd in cijfers

In 2019 ontvingen 443 duizend jeugdigen (0-23 jaar) jeugdhulp, jeugdbescherming en/of jeugdreclassering¹. Dat is 3% meer dan in 2018. Deze stijging past in de trend van de laatste decennia. In 1997 ontving 1 op de 27 kinderen een vorm van jeugdhulp en in 2019 1 op de 8 kinderen. De NJi-publicatie 'Het groeiend jeugdzorggebruik' voorziet deze trend van enige duiding.

Daarnaast zien we de trajectduur toenemen (57% meer trajecten die langer dan 4 jaar duren) en het herhaald beroep neemt af (van 27% in 2018 naar 23% in 2019). Een mogelijke verklaring is dat kinderen en jongeren langer nazorg krijgen en daardoor minder vaak terugkomen. In andere gevallen kan herhaald beroep nuttig zijn voor gezinnen die zogeheten 'waakvlamzorg' nodig hebben.

Als we verder inzoomen op de zes hoofddoelen van het programma, dan zien we de volgende ontwikkelingen:

Een doel van de nieuwe Jeugdwet (2015) is om jeugdhulp meer toegankelijk te maken voor kinderen, jongeren en gezinnen. Ten opzichte van 2015 zien we dat steeds meer jeugdigen en gezinnen volgens henzelf snel geholpen worden (64% versus 61%). Daarnaast geven jeugdigen en gezinnen aan dat de beslissingen over de hulp vaak of altijd samen met hen genomen worden (87% versus 78%). Het lijkt erop dat kinderen en gezinnen positiever zijn over jeugdhulp.

Een belangrijk doel van de transformatie is dat kinderen en jongeren zo thuis mogelijk moeten kunnen opgroeien. We zien hier dat de trend voorzichtig de goede kant op gaat. Zo is het aandeel jeugdhulp met verblijf van de totale jeugdhulp gedaald (11,6% in 2016 versus 10,1% in 2019) voor alle leeftijdsgroepen, behalve voor de 18 tot 23-jarigen (stijging van 1.665 naar 2.955 jongeren).

De stijging bij jongeren bij 18+ is te verklaren uit het feit dat met dit programma verlengde jeugdhulp is mogelijk gemaakt.

Kernindicatoren Programma ZvdJ	2015	2016	2017	2018	2019
Cliënt vindt dat hij/zij snel wordt geholpen	61%	63%	65%	64%	
Cliënt vindt dat beslissingen samen met hem/haar worden genomen	78%	77%	87%	87%	
Jeugdhulp met verblijf % totale jeugdhulp		11,6%	11,6%	10,4%	10,1%
Jeugdhulp met verblijf (18-23 jaar)		1.665	2.085	2.185	2.955
% uithuisplaatsingen bij ondertoezichtstelling		34%	32%	29%	27%
Aantal langdurige thuiszitters		4.194	4.214	4.479	4.790
Aantal vrijstellingen van leerplicht (artikel 5 onder a)		5.537	5.736	5.576	6.022
Uitstroom jeugdprofessionals naar sector buiten zorg en welzijn (3e kwartaal)	6,8%		6,5%		6,7%
Jeugdprofessionals hebben invloed op de inhoud van hun werk	65%		62%		67%
Jeugdprofessionals zijn (zeer) tevreden over hun werk	63%		69%		78%

Dat jongeren relatief minder jeugdhulp met verblijf ontvangen komt overeen met de daling van het aantal uithuisplaatsingen bij ondertoezichtstelling in de jeugdbescherming (34% in 2016 versus 27% in 2019). Steeds vaker wordt in een voortraject gekeken naar alternatieven voor uithuisplaatsing. Als kinderen en jongeren niet meer thuis wonen is pleegzorg of gezinsgerichte opvang zo thuis mogelijk.

¹ Het aantal jeugdigen dat jeugdhulp ontvangt (excl jeugdbescherming en jeugdreclassering) is circa 431.000 (leeftijdsgroep 0-23 jaar) en circa 418.000 (leeftijdsgroep 0-18 jaar). Bron: CBS beleidsinformatie jeugd

Hier zien we sinds 2015 een voorzichtige stijging bij het aandeel pleegzorg en gezinsgerichte opvang (allebei stijging van 1-2 procentpunt), terwijl we een daling zien bij residentiële en overige verblijfsvormen (daling van 4 procentpunt). Het lijkt erop dat mooie stappen zijn gezet om jeugdhulp met verblijf meer kleinschalig en gezinsgericht aan te bieden.

Kinderen moeten niet alleen zo thuis mogelijk opgroeien, maar ook de ontwikkelkansen kunnen benutten van het onderwijs. Helaas zien we nog geen verbetering in het aantal langdurige thuiszitters (4.194 in 2015/2016 versus 4.790 in 2018/2019) en het aantal vrijstellingen van de leerplicht (5.537 in 2015/2016 versus 6.022 in schooljaar 2018/2019). Deze vrijstellingen via artikel 5 onder a van de Leerplichtwet zijn bedoeld voor kinderen die op lichamelijke of psychische gronden niet geschikt zijn om tot een school te worden toegelaten. Ondanks dat er steeds beter wordt geregistreerd, zijn er geen concrete verklarende factoren voor de stijging in de cijfers. In de [brief aan de Tweede Kamer](#) over schoolverzuim van januari 2020 is nader ingegaan op de verzuimcijfers, regionale verschillen en aanpak.

Jongeren die gebruik maken van jeugdhulp willen we goed op weg helpen na hun 18e verjaardag zelfstandig te worden. Helaas zien we dat jongeren met jeugdhulp (verleden) meer moeite hebben op de domeinen wonen, zorg, werk & inkomen, ondersteuning, onderwijs/arbeidsmarkt (de 'big five'). Zo hebben deze jongeren veel minder vaak een zelfstandig inkomen dan hun leeftijdsgenoten (14 procentpunt verschil), hebben ze minder vaak werk of onderwijs (96,3% versus 98,2%) en wonen ze vaker zelfstandig (38 procentpunt verschil). Uit gesprekken met betrokkenen lijkt het grootste knelpunt voor jongeren die gebruik maakten van jeugdhulp met verblijf het vinden van passende woonruimte na hun 18e verjaardag. De stijging van verlengde jeugdhulp laat zien dat jongeren steeds vaker na hun

² Dit is excl jeugd-ggz en jeugdgehandicaptenzorg, zie factsheet actielijn 6

18e verjaardag bij hun pleegouders of gezinshuis mogen blijven als dat nodig is, zodat ze op een passende manier hun weg naar zelfstandigheid kunnen vinden.

Jeugdhulp moet gegeven worden door vakbekwame jeugdprofessionals. Het is daarom belangrijk dat we investeren in vakmanschap en dat professionals blijven leren. Professionals in de jeugdsector geven over de tijd een positiever beeld over hun werk. Zo ervaren ze sinds 2015 steeds meer invloed op hun werk (67% versus 65% in 2015) en zijn ze over het algemeen meer tevreden over hun werk (78% versus 63%). Deze indicatoren lijken zich positief te ontwikkelen, maar tegelijkertijd is het zorgelijk dat de uitstroom van professionals vanuit jeugdzorg² al sinds 2015 hoger is dan in andere zorg- en welzijnsbranches (6,7% versus 4,0% in 2019).

Over het algemeen lijken de indicatoren erop te wijzen dat we langzaam maar zeker stapjes zetten in de richting van de transformatiedoelen van de Jeugdwet. Maar waar de eerste resultaten in het jeugddomein meetbaar beginnen te worden, zien we dat we op doelen waar de jeugdhulp andere domeinen raakt, zoals (beschermde) wonen en onderwijs, nog stappen moeten maken. Kortom, er is nog veel werk te verzetten om alle doelen van het programma Zorg voor de Jeugd te realiseren. Als het programma eind 2021 afloopt, is de transformatie nog niet klaar.

We willen benadrukken dat we deze indicatoren genuanceerd moeten duiden en voorzichtig moeten zijn met het formuleren van sterke conclusies. Er zit altijd een verhaal achter de cijfers. Soms is het hierbij nodig om in te zoomen op specifieke doelgroepen. Zo willen we het komend jaar meer inzicht krijgen in jeugdigen met een levenslange beperking. Daarnaast hopen we eind oktober meer inzicht te krijgen hoe de jeugdhulp in coronatijden zich ontwikkelt. Meer meetbare informatie staat in de factsheets van de 6 actielijnen verderop in deze voortgangsrapportage.

MIJLPALENOVERZICHT

Mijlpalen sinds de start van het programma (april 2018)

Mijlpaal	Actielijn	Wanneer
Wetsvoorstel gericht op centraliseren luisterlijnen (o.a. kindertelefoon) en Vertrouwenwerk Jeugd is aangenomen in de EK	1	VGR 1
Instellingssubsidie voor Kindertelefoon en Klachtenbureau Jeugdzorg (AKJ) is t/m/ 2022 geregeld	1	VGR 1
Varianten van de inrichting van lokale teams (met voor- en nadelen) zijn door IWW beschreven	1	VGR 1
Digitale toolbox voor wijkteams die werken met jeugd is gemaakt door het NJi	1	VGR 1
28 gemeenten zijn gestart met pilot levensbrede cliëntondersteuning	1	VGR 2
Verbeterde zelfevaluatiETOOL Inspectie Toezicht Sociaal Domein en IWW is gereed, 10 pilots gestart	1	VGR 2
Het Juiste Loket is verbonden met de expertteams van de 42 regio's	1	VGR 3
De vijf basisfuncties die altijd verwacht mogen worden van lokale teams zijn vastgesteld door Rijk en VNG	1	VGR 3
Onderzoek 'levenslange en levensbrede zorg- en ondersteuningsvragen van jeugdigen en jongvolwassenen' is afgerond	1	VGR 3
Onderzoek naar informeel mentorschap in de jeugdhulp is afgerond	1	VGR 3
Concept-visie over wijkgericht werken met het oog op jeugd (VGR 1), dialoogsessies + werkconferentie hierover en een publicatie met de opbrengst hiervan is gereed	1	VGR 3
Er zijn 93 koplopers in het kader van het project cliëntondersteuning	1	VGR 4
Een landelijke inspiratiesessie wijkgericht werken is georganiseerd	1	VGR 4
Het <u>Kwaliteitskader Werken aan veiligheid voor lokale (wijk) teams en gemeenten</u> is ontwikkeld en vastgesteld door de VNG; een zelfscan is ontwikkeld.	1 en 5	VGR 4
Associatie Wijkteams heeft i.s.m. het NJi en Movisie <u>praktijkvoorbeelden</u> over samenwerking met diverse stakeholders verspreid	1	VGR 4
Een <u>sociale kaart</u> is beschikbaar van alle jeugdregio's, evenals een analyse van deze kaarten door het OZJ	1	VGR 4
Vijf pilots om jeugdhulp in gezinsvormen regionaal te stimuleren zijn gestart	2	VGR 1
Koersdocument met kwaliteitscriteria voor gezinshuizen is opgesteld	2	VGR 2
Actieplan 'Best passende zorg voor kwetsbare jongeren' om overplaatsingen, gesloten plaatsingen en separaties te verminderen is opgesteld	2	VGR 2
Fiscale vrijstelling van pleegvergoedingen is geregeld	2	VGR 2
Verbeterd instrumentarium om de kracht van pleegouders te versterken is ontwikkeld	2	VGR 2
Onderzoek om werving nieuwe pleegouders te verbeteren is afgerond	2	VGR 2
Project 'Ik laat je niet alleen' (deel 1) dat de praktijk van gedwongen afzondering en andere vrijheidsbenemende interventies in de JeugdzorgPlus laat zien is afgerond	2	VGR 2
Er is één definitie 'gedwongen afzonderen' geformuleerd, een nulmeting uitgevoerd en registratie-afspraken gemaakt	2	VGR 2

Mijlpalen sinds de start van het programma (april 2018)

Mijlpaal	Actielijn	Wanneer
Implementatieplannen aanpak pleegzorg, gezinshuizen en gesloten jeugdzorg zijn in samenhang gebracht	2	VGR 3
Subsidie voor BGZJ ter uitvoering van de aanpak pleegzorg, gezinshuizen en gesloten jeugdzorg is geregeld	2	VGR 3
Factsheet met plaatsingscriteria voor pleegzorg, gezinsgericht en residentiële zorg is opgesteld	2	VGR 3
Er is een nieuwe wervingscampagne voor pleegouders	2	VGR 3
De Haagse Hogeschool is als zesde partner bij het onderzoek <u>Ketenbreed Leren</u> aangesloten	2	VGR 4
Onderzoek ' <u>Waarom stoppen Pleegouders</u> ' is opgeleverd	2	VGR 4
Project 'Pleegzorg in de Keten' is gestart	2	VGR 4
Werkgroep 'Mockingbird NL' is gestart	2	VGR 4
Netwerk ambassadeurs/aanjagers is opgericht om gezinshuizen regionaal te versterken	2	VGR 4
Project 'In contact blijven' is gestart	2	VGR 4
Start lerend netwerk van jongeren, ervaringsdeskundigen, professionals, onderzoekers en trainers (113)	2	VGR 4
Maatregelenpakket zorg in onderwijstijd opgesteld	3	VGR 1
Subsidie voor onderwijszorgconsulenten is verhoogd en verlengd	3	VGR 2
Advies René Peeters over betere samenwerking onderwijs/zorg/jeugdhulp is opgeleverd	3	VGR 2
Versnellingsagenda thuiszitters en advies Dullaert over doorzettingmacht is opgeleverd	3	VGR 2
Subsidie gedragswerk is gerealiseerd	3	VGR 2
Onderzoek AEF naar ontwikkelingskansen kinderen gereed	3	VGR 3
Programmateam voor het verbeteren van de aansluiting tussen onderwijs, kinderopvang, jeugdhulp en zorg is gestart	3	VGR 3
Onderzoek Berenschot naar financiering zorg in onderwijstijd is gereed	3	VGR 3
Extra middelen voor leerlingen met ernstig meervoudige beperking beschikbaar gesteld, zorgarrangeurs en pilots aangekondigd	3	VGR 3
Factsheet gezondheidszorg in het onderwijs opgeleverd	3	VGR 3
Jongerentop en onderzoek Regioplan naar thuiszitters	3	VGR 3
De regeling voor leerlingen met ernstig meervoudige beperkingen is per 1 januari 2020 tijdelijk verdubbeld van €5 miljoen naar jaarlijks €10 miljoen	3	VGR 4
Ondersteuning scholen door zorgarrangeurs bij het regelen van de financiering van zorg in onderwijstijd is gestart	3	VGR 4
Pilot-regio's zorg in onderwijstijd geselecteerd, voorbereiding in volle gang om per schooljaar 2020/2021 te starten	3	VGR 4

Mijlpalen sinds de start van het programma (april 2018)

Mijlpaal	Actielijn	Wanneer
Vragenlijst en digitale focusgroepen uitgezet voor inzicht in wat nodig is om meer maatwerk te creëren voor onderwijs-zorgarrangementen	3	VGR 4
Verdiepende gesprekken gevoerd met gemeenten over de ontwikkelingen in thuiszitterscijfers	3	VGR 4
11 inspiratieregio's en 250 'aandeelhouders' verbonden aan <u>ondersteuningsprogramma Met Andere Ogen</u>	3	VGR 4
Sessie met gemeenten en samenwerkingsverbanden georganiseerd over invulling van wettelijke doorzettingsmacht	3	VGR 4
Verspreiding factsheet gezondheidszorg in het onderwijs naar ouders, professionals en scholen	3	VGR 4
Leeftijd pleegzorg opgehoogd naar 21 jaar en 13,7 miljoen structureel toegevoegd aan Gemeentefonds voor uitvoering	4	VGR 1
Er is een health deal gesloten ter stimulering van de inzet van eHealth onder kwetsbare jongeren in de overgang naar volwassenheid	4	VGR 1
RVS heeft adviesrapport leeftijdsgrenzen uitgebracht	4	VGR 1
AEF onderzoek naar de leeftijdsgrens van de jeugdhulpplicht is gereed	4	VGR 2
6 pilots gestart om met toekomstplannen aan de slag te gaan	4	VGR 2
Website www.16-27.nl , die kennisdeling ondersteunt, is vernieuwd	4	VGR 2
Er is structureel geld (11,4 mln euro) beschikbaar gesteld aan gemeenten als tegemoetkoming voor jongeren om na hun 18e verjaardag in een gezinshuis te wonen.	4	VGR 3
Participatiescan voor gemeenten, scholen en andere netwerkpartners die de arbeidsmarktpositie van kwetsbare jongeren willen versterken is opgeleverd en gelanceerd op de Voor de Jeugd Dag	4	VGR 3
Rapportage evaluatie pilots Toekomstplannen opgeleverd	4	VGR 4
Bestuurlijke afspraak met gemeenten over het ophogen van de leeftijd voor jongeren in gezinshuizen tot 21 jaar	4	VGR 4
Projectvoorstel NJi en OZJ doorontwikkeling toekomstgericht werken opgeleverd	4	VGR 4
Dialogtafel met bestuurders en directeurs van samenwerkingspartners 16-27 twee keer samengekomen	4	VGR 4
Kabinetsreactie IBO Jongeren met afstand tot de arbeidsmarkt	4	VGR 4
Publicatie NJi <u>factsheet</u> verlengde jeugdhulp	4	VGR 4
Start doorlopende ontwikkelroute arbeidsmarkt voor Mbo leerlingen	4	VGR 4
5 pilots gestart om jeugdbeschermingsketen te vereenvoudigen	5	VGR 2
Communicatiemateriaal actieplan feitenonderzoek is ontwikkeld, waaronder een praatplaat voor kinderen en ouders over proces jeugdbeschermingsketen	5	VGR 3
Juridische vraagbaak voor vereenvoudiging jeugdbeschermingsketen is ingericht	5	VGR 3
Scholingsnetwerk tbv procesverbetering feitenonderzoek is opgezet	5	VGR 3

Mijlpalen sinds de start van het programma (april 2018)

Mijlpaal	Actielijn	Wanneer
Factsheet over verantwoordelijkheden van gemeenten rondom jeugdhulp in strafrechtelijk kader is gereed	5	VGR 3
<u>Jeugdbeschermingscafés</u> gestart waarbij jeugdprofessionals meedenken over actuele thema's	5	VGR 4
Onderzoek naar de pilots jeugdbescherming is gestart	5	VGR 4
Pilot leergang inkoop jeugdhulp in strafrechtelijk kader is afgerond	5	VGR 4
Kwaliteitskader 'Werken aan Veiligheid voor lokale (wijk)teams en gemeenten' is ontwikkeld en vastgesteld door de VNG	5 en 1	VGR 4
Middels een landelijke kick-off is de stroomlijning en verbetering van opbouw van dossiers gestart; regiobijeenkomsten starten digitaal	5	VGR 4
Tussentijdse <u>evaluatie</u> van Actieplan Feitonderzoek is uitgevoerd	5	VGR 4
Het NJi heeft een rapport ' <u>Samen Werken aan Feitenonderzoek</u> ' opgeleverd	5	VGR 4
Kader voor kennisonderzoeksprogramma 'Wat werkt voor de Jeugd' is vormgegeven	6	VGR 1
Onderzoek naar de arbeidsmarkt in het jeugddomein is gereed	6	VGR 2
Advies over samenwerking tussen veldpartijen om het vakmanschap te versterken is opgeleverd	6	VGR 2
Eerste ambassadeursklas jeugdprofessionals is opgeleid; tweede leergang <u>ambassadeurs jeugd</u> van start	6	VGR 2-3; VGR 4
Speciaal adviseur vermindering regeldruk bij zorgaanbieders en professionals is aangesteld	6	VGR 2
Samenwerkingsplatform vakmanschap is in oprichting / is opgericht en wordt verder opgebouwd	6	VGR 2 / VGR 4
Twee landelijke schrapdagen zijn georganiseerd; een landelijke <u>schrapweek</u> is georganiseerd	6	VGR 3; VGR 4
Scholingsfonds voor zij-instromers die omgeschoold willen worden tot SKJ jeugdhulpprofessional	6	VGR 3
Arbeidsmarkttafel jeugdsector is in oprichting; is opgericht	6	VGR 3; VGR 4
Onderhandelaarsakkoord stoppen met vermijdbaar tijdschrijven	6	VGR 4
Arbeidsmarktagenda gepubliceerd door JZNL, FNV, CNV	6	VGR 4
Subsidieregeling EVC jeugd- en gezinsprofessional opgesteld	6	VGR 4
Op de VNG site staat welke (hoog) specialistische jeugdhulp landelijk wordt aangeboden, ingekocht en beschikbaar is	R	VGR 1
Regionale expertteams en leertafels operationeel in elke jeugdregio	R	VGR 1
Alle jeugdregio's hebben een transformatieplan opgesteld	R	VGR 1
Transitie Autoriteit Jeugd is verlengd tot 1 januari 2019	R	VGR 1
Gemeenten hebben een standaard rapport ontvangen van CBS met lokale informatie over jeugdhulpgebruik	R	VGR 1

Mijlpalen sinds de start van het programma (april 2018)

Mijlpaal	Actielijn	Wanneer
Landelijke set outcome-criteria tbv CBS data is gerealiseerd	R	VGR 1
Samenwerkingsafspraken over monitoring consequent gebruik uitvoeringsvarianten en standaardberichten informatievoorziening sociaal domein zijn gemaakt	R	VGR 1
Ondersteuningsteam Zorg voor de Jeugd is opgericht en operationeel	R	VGR 2
Jeugdautoriteit is opgericht en operationeel	R	VGR 2
Geschillencommissie sociaal domein is opgericht en operationeel	R	VGR 2
Transformatiebudget is uitgekeerd aan 42 regio's	R	VGR 2
Wetsvoorstel regionale samenwerking en vermindering administratieve lasten is in werking getreden	R	VGR 2
Early Warning instrument voor tijdig signaleren van continuïteitsproblemen van cruciale jeugdhulp is gereed	R	VGR 2
Ondersteuningsprogramma rond inkoop sociaal domein is gestart (o.a. leergang 'Inkoop en Contractering')	R	VGR 2
Eerste verkenning afgerond naar ontrafelen van schadelijke wachttijden	R	VGR 4
Jaarrapportage landelijk ambassadeur 'Oppakken en Leren van Complexe Casuïstiek' is afgerond	R	VGR 4
Door middel van ervaringsverhalen gekeken naar de beleving van cliënten en gezinnen als het gaat om wachttijden	R	VGR 4
Er is een overzicht van de <u>sociale kaarten</u> van 42 jeugdhulpregio's	R	VGR 4
Accounthoudende regio's nemen hun verantwoordelijkheid richting andere regio's bij continuïteitsvraagstukken	R	VGR 4
10 regio's hebben de leergang 'Contracteren' afgerond (in totaal hebben daarmee 20 regio's de leergang afgerond)	R	VGR 4
Taakgerichte uitvoeringsvariant is ontwikkeld door ISD	R	VGR 4

VOORTGANG PER ACTIELIJN OP HOOFDLIJNEN

1) Beter toegang tot jeugdhulp voor kinderen en gezinnen

Belangrijkste stappen

Uit het KPMG-onderzoek komen vijf basisfuncties en bijbehorende inzichten. Hiermee zijn gemeenten en hun lokale teams al aan de slag. Om hen te ondersteunen bij het in de praktijk brengen en borgen van de functies, biedt het OZJ samen met kennisinstututen regionale bijeenkomsten, dialoogsessies en lokale ondersteuning aan. De basisfuncties maken onderdeel uit van de regiovisie van de Norm voor Opdrachtgeverschap (NvO) van de VNG, waarmee gemeenten met hulp van het OZJ aan de slag gaan.

Specifiek voor het aspect 'veiligheid' ontvangen gemeenten via het Programma Geweld hoort nergens thuis (GHNT) ondersteuning met instrumenten die op basis van het Kwaliteitskader Werken aan Veiligheid voor lokale (wijk)teams en gemeenten zijn gemaakt. Met de zelfscan zien gemeenten hoe zij hun lokale teams kunnen versterken. Daarnaast wordt een informatiebox ontwikkeld.

Het OZJ maakte eind 2019 een inventarisatie van de sociale kaarten jeugdhulp in Nederland. Hieruit bleek dat de meeste jeugdregio's en gemeenten zich beperken tot specialistische jeugdhulp en geënt zijn op professionals. Winst is te behalen op het borgen van brede toegankelijkheid en aansluiting op het gewone leven. Verder starten - in vervolg op het landelijk vertelpunt van de zomer 2019 - vanaf het tweede kwartaal van 2020 pilots in vijf jeugdregio's om beleidsmakers te laten leren van ervaringsverhalen.

Aandacht voor levenslange en levensbrede zorg- en ondersteuningsvragen in toegang en ondersteuning

Er is een landelijke communicatiecampagne gestart ter verbetering van de bekendheid en vindbaarheid van cliëntondersteuning. Ook heeft een expertsessie cliëntondersteuning met de cliëntorganisaties plaats gevonden. De komende periode wordt als vervolg op de onderzoeken van KPMG en Significant met de cliëntorganisaties gewerkt aan een integraal afwegingskader toegang. Hierdoor komen kinderen met een (ernstige) verstandelijke beperking al dan niet in combinatie met een lichamelijke handicap en kinderen met een ontwikkelingsstoornis of een chronische, langdurige ziekte beter in beeld en kan beter passende zorg en ondersteuning worden gerealiseerd. Daarnaast besteden de koplopertrajecten ook specifiek aandacht aan kinderen en jongeren met een levenslange en/of levensbrede zorgvraag.

Versterken eigen kracht, eigen regie en het gewone leven

Het versterken van de eigen kracht en het gewone leven is een belangrijk doel van de transformatie. Hierbij speelt het systeem rondom het gezin een grote rol. Van familie en bekenden tot ondersteuning via sport- en buurtinitiatieven. Ook een mentor, maatje, burgervoogd, logeergezin of een familiegroepsplan kunnen bijdragen. Er gebeuren al veel mooie dingen. Deze kunnen nog meer onder de aandacht worden gebracht. Daarom zetten we extra in op het delen van informatie, hulpmiddelen en praktijkervaringen via o.a. www.voordejeugd.nl.

Voor meer informatie over actielijn 1 inclusief feiten en cijfers, zie pagina 31 in bijlage 1

2) Meer kinderen zo thuis mogelijk laten opgroeien

Elk kind heeft recht op een liefdevolle en stabiele omgeving om in op te groeien. In de eerste plaats werken we ernaartoe dat steeds meer kinderen gewoon thuis kunnen opgroeien. Daar willen we steeds beter in worden. Wanneer thuis blijven wonen, al dan niet tijdelijk, niet mogelijk is, willen we dat het kind 'zo thuis mogelijk' kan opgroeien. Bestuurders en professionals werken lokaal, regionaal en landelijk intensief samen om dit doel te realiseren. De beweging komt op gang, brengt vele complexe uitdagingen met zich mee, maar ook mooie innovaties en kansen.

Het onderzoek 'Waarom stoppen pleegouders' is opgeleverd en de vijf pilots 'ruimte voor jeugdhulp in gezinsvormen' zijn afgerond. De resultaten, aanbevelingen, geleerde lessen en goede voorbeelden worden ingezet bij het verbeteren en versterken van pleegzorg en gezinsgerichte voorzieningen.

Vanuit de uitvoeringsagenda Gezinshuizen is een aantal concrete producten in ontwikkeling en is een netwerk van ambassadeurs opgericht om de positie van gezinshuizen regionaal te versterken. Het actieplan 'Best passende zorg voor kwetsbare jongeren' is uitgewerkt in een beweging onder de naam StroomOP. Deze groep van professionals vanuit verschillende beroepsmatige en ervaringsdeskundige disciplines richt zich op de praktische implementatie van alle acties en het stimuleren van het lerend vermogen in de sector.

Lerende sector

In alle lopende projecten, en specifiek in het onderzoeksproject Ketenbreed Leren staat leren centraal. Leren van onderzoeksresultaten, leren van innovaties, leren van het verleden. Kennisdeling, ontwikkeling en vooral toepassing om steeds de best passende ondersteuning of zorg te bieden.

Als voorbeeld hiervan noemen we de expertmeeting gedragswetenschappers die eind 2019 plaatsvond. Zij gingen met elkaar in gesprek over hun rol in de keten

naar gesloten jeugdzorg. Over gouden kansen en belemmeringen, over dilemma's en inzichten.

Als vervolg op deze expertmeeting zijn we gestart met online 'mastermind sessies' waarbij de gedragswetenschappers in kleine groepen de dilemma's verder uitdiepen. Bijvoorbeeld: "Wat doe je als gedragswetenschapper als een ambulante module het meest passend zou zijn voor een jongere maar niet beschikbaar is (in jouw regio)?" Of: "Hoe maak je de keuze voor een ambulante module als de druk voor 'acute veiligheid' zeer hoog is?"

Aandachtspunten

Zo thuis mogelijk is bij voorkeur thuis en dat vraagt een stevige basisstructuur voor preventie en passende jeugdhulp én oog voor gezond en veilig ouderschap. De impact van corona op gezinnen is groot, de druk op draagkracht en veiligheid neemt toe, zeker bij kwetsbare gezinnen. Juist nu zien we dat een stevige basisstructuur hard nodig is. We willen daarom investeren in de ondersteuning van deze gezinnen om escalatie in de thuissituatie te voorkomen. Voor wat betreft gezond en veilig ouderschap liggen er kansen in betere verbindingen tussen jeugdhulp, jeugdbescherming en de volwassenenzorg.

Veel kinderen waarbij jeugdbescherming in beeld is, hebben ouders waarbij psychische problematiek, verslaving of een licht verstandelijke beperking aan de orde is. Voor integrale gezinsgerichte zorg is ook inzet van kennis vanuit de volwassenen-GGZ / gehandicaptenzorg nodig, maar financiering over stelselgrenzen heen is een lastig knelpunt. Flexibele oplossingen zijn nodig.

Voor meer informatie over actielijn 2 inclusief feiten en cijfers, zie pagina 36 in bijlage 1

3) Meer kinderen de kans bieden zich optimaal te ontwikkelen

Betere samenwerking onderwijs, jeugdhulp en zorg op lokaal-regionaal niveau: ondersteuningsprogramma

Het ondersteuningsprogramma Met Andere Ogen is conform planning in uitvoering. In 11 inspiratieregio's en met 250 'aandeelhouders' brengen we naar boven wat we leren en willen agenderen. In mei 2020 verschijnt de eerste tussenrapportage. Op basis hiervan reflecteren de lokale praktijk, de coalitie *Onderwijs, Zorg en Jeugd* én Zorg voor de Jeugd op wat nu echt werkt om de ontwikkelkansen van elk kind te vergroten.

Vereenvoudiging financiering zorg in onderwijstijd

In de vorige voortgangsrapportage stonden drie stappen om de benodigde informatie op te halen voor de vormgeving van een structurele collectieve financiering van zorg in onderwijstijd én om scholen en ouders te ontlasten. Hieronder volgt per punt de voortgang:

1. Per 1 januari 2020 is de regeling voor leerlingen met ernstig meervoudige beperkingen tijdelijk verdubbeld van €5 miljoen naar jaarlijks €10 miljoen.
2. Vanaf het voorjaar 2020 ondersteunen onderwijsconsulenten als zorgarrangeur scholen bij het regelen van de financiering van zorg in onderwijstijd.
3. Vanaf schooljaar 2020/2021 starten twee regio's een pilot met collectieve financiering van zorg in onderwijstijd. Bureaus DSP en Oberon monitoren en begeleiden deze pilots. Ook verzamelen zij informatie bij de scholen die door de zorgarrangeurs geholpen worden t.b.v. het vormgeven van structurele collectieve financiering.

Terugdringen van het aantal thuiszitters

Het lukt gelukkig om steeds meer kinderen naar school terug te krijgen. Maar helaas is het aantal kinderen dat langer dan drie maanden thuis zat het afgelopen jaar ook gestegen.

Daarom blijft inzet op regionale aanpak nodig zoals aangekondigd in de thuiszittersbrief van begin 2020. Zo zijn in groot aantal regio's met hulp van Gedragswerk werkaafspraken gemaakt en/of agenda's opgesteld om de aanpak op het gebied van verzuim en thuiszitten zo efficiënt en effectief mogelijk in te richten. Deze worden komende tijd uitgevoerd. Daarnaast wordt dit jaar onderzoek gedaan naar geoorloofd verzuim en mogelijkheden om hier preventief op in te zetten. Gelijktijdig met de eindevaluatie passend onderwijs wordt kort na de zomer het definitieve vervolg op het Thuiszitterspact aan de Tweede Kamer gemeld.

Meer ontwikkelingsaanbod voor kinderen die niet naar volledig onderwijs kunnen groeien.

OCW en VWS verkennen wat nodig is om meer maatwerk mogelijk te maken op het snijvlak van onderwijs en zorg. Onderdeel daarvan is onderzoeken of en wat nodig is om meer ruimte te creëren in de wet- en regelgeving. Het doel is om voor leerlingen met een complexere ondersteuningsbehoefte een structurele oplossing te vinden in het publiek bekostigde onderwijs.

Aandachtspunten

Er worden betekenisvolle stappen gezet om de verbindingen tussen onderwijs en zorg te verbeteren. Het realiseren van structurele oplossingen kost echter tijd. Daarom is het van belang om in de tussentijd de ruimte die er is zoveel mogelijk te benutten. De praktijk laat hier tijdens de coronacrisis mooie en inspirerende voorbeelden van zien waar we van kunnen leren zoals het afstandsonderwijs voor thuiszitters (zie ook motie Westerveld).

Voor meer informatie over actielijn 3 inclusief feiten en cijfers, zie pagina 41 in bijlage 1

4) Kwetsbare jongeren beter op weg helpen om zelfstandig te worden

In januari zijn de resultaten van de zes pilots 'Toekomstgericht werken' gepubliceerd. Uit de belangrijkste vraag -wat vraagt het van professionals, organisaties en financiers om toekomstgericht, integraal en vanuit de behoefte van jongeren te werken?- volgen drie aanbevelingen om te investeren in:

- Een duidelijke visie op toekomstgericht werken;
- Doorontwikkeling van kennis en de werkzame elementen;
- Een kwaliteitshandvat.

Het NJi en het OZJ hebben een landelijke aanpak uitgewerkt. Er is gestart met het opzetten van een richtlijn voor alle professionals die werken met jongvolwassenen.

Kennisdeling gaat onverminderd verder

Het NJi verbindt landelijk kennis op basis van ervaring, praktijk en wetenschap. Een aantal initiatieven staat in 'Welk maatwerk werkt goed voor kwetsbare jongvolwassenen 16-27?'. Dit is de opbrengst van meerdere werksessies over uiteenlopende onderwerpen die jongvolwassenen aangaan, zoals de scholingsplicht en de kostendelersnorm.

Het VERnieuw event was een bijeenkomst met de Nationale Jeugdraad over jongerenparticipatie voor professionals, beleidsmakers en onderzoekers. Jongerenparticipatie is in het VERdiep event verder uitgewerkt en 'communities of practice' zijn gestart. Ook zijn Jeugdzorg Nederland, de Mbo-raad, Ingrado, SBB en Lecso gestart met een ontwikkelroute richting arbeidsmarkt voor Mbo leerlingen. De VNG projectleider 16-27 werkt aan de versterking van initiatieven voor kwetsbare jongeren in de overgang naar volwassenheid.

De VNG faciliteert samenwerking rondom thema's als wonen en zorg, schulden, informatievoorziening voor jongvolwassenen en gegevensdeling, door het gemeentelijk 16-27 en door de begeleiding van gemeenten.

Een groeiend aantal beleidsmedewerkers en professionals wisselt online informatie en ideeën uit op het platform Landelijk gemeentelijk Netwerk overleg 16-27. Per regio worden koplopers bij elkaar gebracht. Op basis van de lokale situatie wordt gewerkt aan één of meerdere thema's: wonen, zorg, werk & inkomen, support en onderwijs-arbeidsmarkt. Er worden vaker regionale afspraken gemaakt en waar mogelijk wordt toegewerkt naar landelijke richtlijnen.

Jongeren langer in het gezinshuis

Bij de begrotingsbehandeling is aangegeven dat er structureel meer geld komt om jongeren langer in een gezinshuis te laten wonen als dit nodig en wenselijk is. Hierover zijn bestuurlijke afspraken gemaakt.

Hoe bestendigen we alle initiatieven?

Voor de aanpak van kwetsbare jongeren is de afgelopen periode veel in gang gezet. Ook binnen het Programma dak- en thuisloze jongeren. Er is veel kennis verzameld en gedeeld in o.a. bijeenkomsten en op websites. Het besef landt dat het gaat om een aparte doelgroep met eigen specifieke wensen en behoeften. De uitvoering is complex door de hoeveelheid betrokken partijen. Aandacht blijft nodig om de opgedane kennis om te zetten in structureel beleid.

Voor meer informatie over actielijn 4 inclusief feiten en cijfers, zie pagina 45 in bijlage 1

5) Jeugdigen beter beschermen als hun ontwikkeling gevaar loopt

Vereenvoudiging jeugdbeschermingsketen

In zes regio's wordt in pilots gewerkt aan het eenvoudiger en effectiever maken van de jeugdbescherming: Utrecht, Foodvalley, West-Brabant West, Zeeland, Rotterdam en Amsterdam. Deelnemers aan de pilots zijn gemeenten/jeugdhulpregio, wijkteams/sociale teams, Veilig Thuis (VT), de Raad voor de Kinderbescherming (Rvdk), Gecertificeerde Instellingen (GI's) en de rechtbank. Het Athena Instituut van de VU Amsterdam onderzoekt de resultaten van de pilots. Na de zomer van 2020 gaan we op basis van deze onderzoeksresultaten en de ervaringen uit de pilots de uitgangspunten voor een nieuwe jeugdbeschermingsketen bepalen om zo tot de noodzakelijke vereenvoudigingen in het werkveld te komen. Omdat de vernieuwing van de jeugdbescherming niet alleen in de pilots plaats vindt, organiseren we Jeugdbeschermingscafés, ook digitaal! Deze ontmoetingen zijn belangrijk voor de uitwisseling van goede voorbeelden en ervaringen over werken in de jeugdbescherming.

Actieplan Verbetering Feitenonderzoek

Het Actieplan Verbetering Feitenonderzoek in de jeugdbeschermingsketen is nu ruim een jaar met diverse partijen in uitvoering. Inmiddels is een landelijk netwerk van contactpersonen feitenonderzoek opgezet en heeft een landelijke kick-off voor deze contactpersonen plaatsgevonden. Ook is door het NJi een studie verricht naar goede en minder goede voorbeelden van samenwerking op het gebied van cliëntondersteuning, vertrouwenswerk en rapportages en zijn praatplaten met ervaringsdeskundigen en professionals ontwikkeld die het (keten)proces inzichtelijk maken. Daarnaast is onderzoek naar de wenselijkheid van uitbreiding van de formele procespositie en het hoorrecht van de minderjarige in het Nederlandse civiele procesrecht opgeleverd.

Het rapport bevat diverse aanbevelingen om de positie van minderjarigen te versterken. Het AKJ is bezig met een praktijkonderzoek naar de formele en informele klachtenprocedures om deze beter in te kunnen richten. Een tussenevaluatie van de uitvoering van het Actieplan Feitenonderzoek op basis waarvan de uitvoering verder wordt aangescherpt, is beschikbaar. Een van deze aanscherpingen heeft betrekking op het doorontwikkelen van een richtlijn voor feitenonderzoek. Vanaf april 2020 zullen de acties zich conform planning verder verbreden naar en richten op professionals en organisaties in de regio. Extra aandacht zal worden besteed aan de wijze van rapporteren, intercollegiaal toetsen van rapportages en het toepassen van zorgvuldigheidscriteria bij de opbouw van dossiers. Hiertoe organiseren we samen met de contactpersonen van VT, de GI's en de Rvdk regiobijeenkomsten, om zo hun collega's nader te betrekken bij de uitvoering van het actieplan en verbetering van feitenonderzoek.

Onderzoek naar jeugdhulp in het strafrechtelijk kader

Een onderzoek van AEF naar de mechanismen in advisering en de tenuitvoerlegging van de jeugdhulp in het strafrechtelijk kader toont knelpunten in zowel de uitvoering en samenwerking tussen betrokken organisaties, als in de aansluiting tussen wettelijke stelsels, zoals de Jeugdwet en het Wetboek van Strafrecht. In plaats van de best passende hulp wordt daarom, in het bijzonder bij specialistische jeugdhulp, de best passende *beschikbare* jeugdhulp geleverd. Maatregelen zijn nodig om de best passende jeugdhulp te verzekeren. Het onderzoeksrapport schetst ook enkele oplossingsrichtingen en scenario's, welke verder uitgedacht zullen worden. Het definitieve rapport verschijnt half mei.

Voor meer informatie over actielijn 5 inclusief feiten en cijfers, zie pagina 49 in bijlage 1

6) Investeren in vakmanschap

Professionals, zorgaanbieders en beroepsverenigingen geven invulling aan vakmanschap. Dit gaat over kennis, beroepshouding, beroepstrots en vaardigheden. In een transformerende jeugdsector willen professionals en organisaties steeds beter worden.

Het samenwerkingsplatform vakmanschap jeugdprofessionals is in opbouw

Op veel plekken werken professionals samen aan complexe vraagstukken. Om de samenwerking en professionalisering nog verder te faciliteren is een samenwerkingsplatform gestart en dit wordt steeds verder opgebouwd. Dit platform is van en voor het veld, waarbij de beroepsverenigingen, het NJi en professionals een belangrijke rol hebben. De professionaliseringsopgaven uit het plan 'De best passende zorg voor kwetsbare jongeren' zijn afgelopen periode opgepakt. Gedragswetenschappers hebben in het project 'Ik laat je niet alleen' kennis en ervaringen gedeeld over het terugdringen van plaatsingen in de gesloten jeugdzorg. We bouwen een lerend netwerk op, van en voor professionals. Een aantal professionals heeft hierin het voortouw genomen en een startbijeenkoms voorbereid over 'hoe we elkaar beter kunnen vinden in de samenwerking'. Daarnaast hebben diverse partijen, waaronder ZonMw en in verbinding met het OZJ, voorbereidingen getroffen voor 14 regionale kenniswerkplaatsen jeugd. Door kennis vanuit verschillende perspectieven te verbinden, komen onderzoek, praktijk en beleid samen t.b.v. een lerend jeugdhulpstelsel.

Investeren in een passend curriculum en bij- en nascholing

Het is belangrijk dat opleidingen (curriculum) en het aanbod van bij- en nascholing beter aansluiten op nieuwe praktijkinzichten.

In regionale netwerken is ingezet op uitwisseling tussen opleiding en praktijk. Zo is de 'Mijn Pad' training (routeplanner voor jongeren op weg naar zelfstandigheid) opgenomen in het curriculum van verpleegkunde en Social Work. De beroepsverenigingen hebben overleg met de diverse aanbieders van bij- en nascholing en organiseren kennisdeling over de nieuwste inzichten. De leergang 'ambassadeurs jeugd', waar jeugdprofessionals worden opgeleid om hun stem te laten horen in het jeugdveld, is begonnen aan de tweede lichting.

Terugdringen administratieve lasten

In februari 2020 vond onder leiding van Rita Verdonk met ondersteuning van beroepsverenigingen en VNG de landelijke schrapweek in de jeugdhulp plaats. Dit als vervolg op de schrapdag in juni 2019 waarbij te schrappen regels zijn geïnventariseerd en geprioriteerd. Goede voorbeelden en lokale initiatieven uit de sector zijn gedeeld. Partijen hebben afgesproken te stoppen met vermijdbaar tijdschrijven en gaan hierover een convenant sluiten (bij de achterbannen ligt een onderhandelaarsakkoord).

Acties om de arbeidsmarkt te verbeteren

Eind 2019 hebben Jeugdzorg Nederland en vakbonden FNV en CNV een arbeidsmarktagenda voor de jeugdsector gemaakt. In 2020, 2021 en 2022 worden rondom een aantal thema's projecten ontwikkeld en uitgevoerd. Overleg hierover vindt plaats aan een 'arbeidsmarkttafel jeugd', financieel ondersteund door VWS. De activiteiten van de arbeidsmarkttafel zijn aanvullend op de programma's 'Werken in de Zorg' (gericht op arbeidsmarktproblematiek in Zorg en Welzijn) en 'Ontregel de Zorg' (vermindering regeldruk in zorg- en welzijnssectoren).

Samenwerkende beroepsverenigingen

Ter versterking van het vakmanschap wordt door de beroepsverenigingen ook ingezet op specifieke activiteiten. Deze samenwerking levert meer onderlinge kennis van elkaar op. Waar is men 'van'? Van preventie tot specialistische zorg; inzicht in elkaars kennis en kunde maakt dat men elkaar steeds beter vindt én in zal zetten.

Voor meer informatie over actielijn 6 inclusief feiten en cijfers, zie pagina 55 in bijlage 1

Randvoorwaarden: Jeugdhulp dichtbij het kind

Aanpak ontrafelen en oplossen van schadelijke wachttijden

De oorzaken, problemen en oplossingen voor wachtlijsten verschillen per regio en per sector. Het vraagstuk is zeer complex. Door de jeugdhulpregio's zijn stappen gezet ter verbetering van wachtlijstbeheer. Het OZJ heeft een aantal regio's ondersteund bij het analyseren van oorzaken. Met name waar gemeenten en aanbieders gezamenlijk aan de slag zijn, is integraal aandacht voor wachttijden. Er zijn echter ook regio's waar het thema lage prioriteit heeft.

Vanuit de regio's waar het OZJ actief was op het thema schadelijke wachttijden zijn zes grondoorzaken gesignaleerd:

1. Inzicht in het veld / sociale basis (totale sociale kaart) is beperkt beschikbaar. Ook ervaren kinderen, jongeren en hun gezinnen weinig aansluiting met, en (eigen) regie op, de (hulp)vraag.
2. De uitrusting van de toegang, de kwaliteit van de triage en het verwijsgedrag hebben invloed op de schadelijkheid van wachten.
3. Verstopping in het gecontracteerde specialistische aanbod (hoofdzakelijk JGGZ, maar ook J&O) werkt ondersteuning, hulp en opvolging tegen.
4. Het vervolg van een behandeltraject is vaak onduidelijk of onmogelijk doordat er beperkt domeinoverstijgend wordt gewerkt en aansluiting met de volgende schakel (of wet) ontbreekt. Hierdoor is er niet altijd zicht op een vervolgplek of vangnet bij terugval.
5. Kinderen, jongeren en hun gezinnen ervaren de ondersteuning tijdens het wachten als gering of weinig. Dit heeft zeer diverse oorzaken.
6. De knelpunten worden versterkt doordat gemeenten en aanbieders onvoldoende toekomen aan het gesprek over welke jeugdhulp ingekocht moet worden. Er is onvoldoende balans tussen vraag en aanbod en de visie hierop ontbreekt of wordt onvoldoende gerealiseerd.

Deze inzichten van het OZJ maken duidelijk dat wachttijden nauw verweven zijn met het functioneren van de hele jeugdhulp (de mate waarin de basis op orde is). Daarnaast constateert het OZJ dat de knelpunten bij de regio's verschillen en daarmee de oplossingen ook.

Oppakken en leren van complexe casuïstiek met expertteams

De jaarrapportage van de landelijke ambassadeur 'Oppakken en Leren van Complexe Casuïstiek' is verschenen. Hieruit blijkt dat het leren van complexe casuïstiek inzicht geeft in knelpunten. De jaarrapportage geeft een eerste inzicht in de inzichten vanuit het ambassadeurschap. De landelijk ambassadeur helpt bij complexe casussen waar niet direct goede hulp voorhanden is. Met beroepsverenigingen is het gesprek gestart over de beroepsethische kwesties die hierbij naar voren komen. De rapportage over complexiteit casuïstiek is eerder naar de Tweede Kamer verzonden.

Early warning op landelijk niveau uitgewerkt

We hebben het afgelopen halfjaar gezien dat de accounthoudende regio van een aanbieder van specialistische zorg zijn verantwoordelijkheid pakt richting andere regio's als continuïteitsproblemen dreigen. Waar we beter in moeten worden, is vroegtijdig signaleren (early warning) van continuïteitsproblemen en het gesprek aangaan. In opdracht van de Jeugdautoriteit heeft Gupta Strategists in april 2020 een verkenning afgerond over vroege signalering van continuïteitsrisico's in de jeugdhulp, -bescherming en -reclassering. Mede op basis van de uitkomsten bouwt de Jeugdautoriteit in 2020 zowel inhoudelijk als organisatorisch een afdeling monitoring op.

Aanpassingen in de randvoorwaarden van het stelsel: brief aan de Tweede Kamer en Norm van Opdrachtgeverschap

In de voortgangsrapportage van november 2019 is een aantal knelpunten benoemd die om aanpassing van het jeugdhulpstelsel vragen. De ministers VWS en JenV hebben op 7 november 2019 en 20 maart 2020 een aantal voorstellen aan de Tweede Kamer gestuurd die de randvoorwaarden van het stelsel moeten verbeteren. Het gaat onder andere over het versterken van de regionale samenwerking, governance van aanbieders, toezicht en zorgvuldigheidseisen bij de inkoop. Gemeenten zien ook het belang van niet-vrijblijvende regionale samenwerking. De VNG heeft daarom een 'Norm voor Opdrachtgeverschap' uitgewerkt, waarover in de ALV van juni a.s wordt besloten. Deze norm beschrijft waaraan de (boven)regionale samenwerking van jeugdhulpregio's moet voldoen en hoe wordt gezorgd voor voldoende aanbod van specialistische jeugdhulp. Vooruitlopend op wetgeving gaan het Rijk, gemeenten en de jeugdsector met de bovenstaande acties aan het werk. Hiervoor is de afgelopen maanden met gemeenten, aanbieders van jeugdhulp, jeugdprofessionals en cliënten gesproken.

Voor meer informatie over deze randvoorwaarden, zie pagina 59 in bijlage 1

Bijlage 1
**FEITEN & CIJFERS
PER ACTIELIJN**

Actielijn 1: Beterere toegang tot jeugdhulp voor kinderen en gezinnen

Waar zetten we op in?

Kinderen, jongeren en gezinnen moeten

actiever worden betrokken bij de
verlening van jeugdhulp en totstand-
koming van het jeugdhulpbeleid.

Samen met gemeenten en relevante
partijen gaan we zorgen voor een betere
toegang tot jeugdhulp voor kinderen en
gezinnen. We zetten daarom in op de
volgende doelen:

- A** Informatievoorziening over de jeugdhulp verbeteren door meer bekendheid te geven aan het Juiste Loket. Daarnaast gaan we de levensbrede cliëntondersteuning versterken.
- B** Gemeenten en andere relevante partijen gaan zorgen voor betere toegang tot jeugdhulp voor kinderen en gezinnen, waaronder het vergroten van de effectiviteit van lokale teams door o.a. meer specialistische hulp aan de voorkant en betere samenwerking met huisartsen, scholen, jeugdgezondheidszorg en jeugdbescherming.
- C** Gemeenten en andere relevante partijen gaan zorgen voor een passende toegang tot jeugdhulp voor kinderen die vanwege hun beperking zijn aangewezen op langdurige vormen van ondersteuning.
- D** Inzetten van mentoren voor kinderen en jongeren.
- E** Een luisterend oor (kindertelefoon).

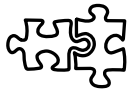
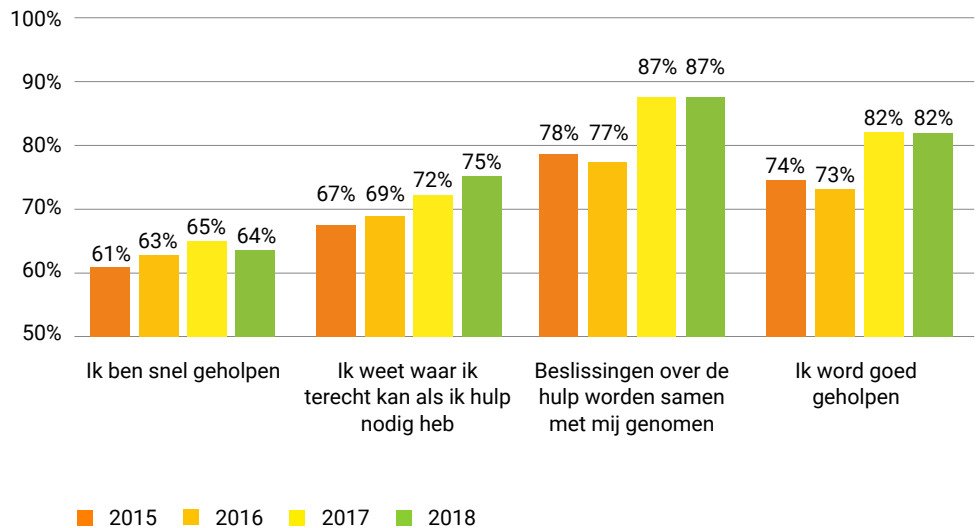
Actielijn 1: Betere toegang tot jeugdhulp voor kinderen en gezinnen

Beweging: Meer kinderen en gezinnen in kwetsbare situaties voelen zich gezien, weten waar ze terecht kunnen en ontvangen tijdig passende hulp.

1. Cliënten weten waar ze terecht kunnen en worden tijdig geholpen

Percentage van cliënten die antwoorden met vaak of altijd:

2. Is de jeugdhulp passend?

Passende hulp: hoe is het jeugdhulptraject beëindigd?

	2016	2017	2018	2019
Eenzijdig door cliënt	4%	3%	4%	4%
Volgens plan of samen beëindigd	90%	86%	91%	92%
Overig	10%	14%	9%	8%

Bron linker tabel: cliëntervaringsonderzoeken van BMC, I&O research en ZorgFocuz bewerkt door NJi. Dit behelst een steekproef onder 8.000 cliënten in 60 gemeenten.

Bron rechter tabel: CBS beleidsinformatie Jeugd. De vraag: 'hoe is het jeugdhulp beëindigd?' wordt beantwoord door de jeugdprofessional

Wat zegt deze factsheet ons?

Algemeen

De cijfers laten over het algemeen mooie ontwikkelingen zien sinds de transitie. De cliëntervaringsonderzoeken geven een beeld hoe kinderen en ouders de jeugdhulp ervaren (subjectieve maatstaven). Waar we hier een positieve trend zien horen we ook nog steeds veel geluiden over kinderen en gezinnen die niet tijdig passend jeugdhulp ontvangen (o.a. complexe casuïstiek die expertteams oppakken). Verdiepende cijfers/inzichten zijn nodig om iets te kunnen zeggen hoe het beeld is in verschillende regio's. OZJ helpt regio's om meer inzicht te krijgen door het leren van ervaringsverhalen via regionale vertelpunten³.

Iets meer cliënten geven aan dat ze snel geholpen zijn

De stijging is vrij klein van aard (van 61% naar 64-65%) en vlakt iets af, waardoor het lastig is om hier stevige conclusies aan te verbinden. Het gevoel van urgentie kan heel verschillend ervaren worden. Het kan zijn dat de situatie al heel ernstig is, voordat de stap naar het daadwerkelijk vragen van hulp gezet wordt.

Meer cliënten weten waar ze terecht kunnen als ze hulp nodig hebben

We zien over een periode van 4 jaar een stijging van bijna 8 procentpunt (van 67-75%). Dit is op het eerste gezicht een hoopgevende ontwikkeling. Echter de vraag wordt alleen beantwoord door cliënten die jeugdhulp hebben ontvangen. Mogelijk kan de stijging verklaard worden door de groei van het aantal lokale teams. Ook hebben alle regio's een sociale kaart.

Een groot deel (25%) geeft aan dat ze niet weten waar ze terecht kunnen. Dit is enerzijds zorgelijk, maar anderzijds ook niet vreemd. Bij meerdere voorzieningen is het soms lastig om je weg te vinden, zeker als het de eerste keer is. Er zijn daarnaast geen data beschikbaar over de groep gezinnen (bv multi-problematiek), die nog geen jeugdhulp krijgen, maar dit mogelijk wel nodig hebben.

Meer cliënten vinden dat beslissingen over de hulp samen met hen genomen worden

Hier is een toename zichtbaar sinds de transitie (van 78% naar 87%). Dit is ook een belangrijk onderdeel van de professionele standaard van de hulpverleners.

Steeds meer cliënten geven aan goed geholpen te zijn en zorgtrajecten worden vaak volgens plan of samen beëindigd

Ten opzichte van 2015 is een aardige stijging te zien (van 74 naar 82%). Mogelijk dat de lokale teams hier een belangrijke bijdrage aan hebben geleverd. Deze ontwikkeling is vrij stabiel en herkenbaar. Een hoog percentage (92%) 'volgens plan of samen beëindigd' is een (indirecte) indicatie dat de hulp passend is. Maar dat hoeft zo niet te zijn als bijvoorbeeld het plan niet samen met de cliënt is vastgesteld (zie indicator 'samen beslissen'). Het lage percentage (4%) 'eenzijdig door de cliënt beëindigd' zou een indirecte indicatie kunnen zijn dat weinig jeugdhulptrajecten **niet** passend waren.

³ zie bijlage 2 voor rapportage 'ervaringsleren in de jeugdhulp'

Subdoel	Belangrijkste mijlpalen sinds november 2019	Vervolgstappen
<p>A Informatievoorziening over de jeugdhulp verbeteren door meer bekendheid te geven aan het Juiste Loket. Daarnaast gaan we de levensbrede cliëntondersteuning versterken.</p>	<p>Er wordt actief gewerkt aan de verbetering van de samenwerking met het Juiste Loket rondom complexe casuïstiek.</p> <p>93 koplopers in het kader van het project cliëntondersteuning.</p> <p>De effectiviteit van de aanpak cliëntondersteuning wordt gemonitord door onderzoek naar de Koplopergemeenten.</p>	<p>Vervolggesprekken met het Juiste Loket om de samenwerking rondom complexe casuïstiek te verbeteren.</p> <p>Ambitie 2020: 80-100 Koplopergemeenten</p> <p>Najaar 2020 wordt de Tweede Kamer geïnformeerd over de eerste resultaten. Meer informatie volgt in 2021.</p>
<p>B Gemeenten en andere relevante partijen zorgen voor betere toegang tot jeugdhulp voor kinderen en gezinnen door het vergroten van de effectiviteit van lokale teams o.a. door meer specialistische hulp aan de voorkant en betere samenwerking met huisartsen, scholen, jeugdgezondheidszorg en jeugdbescherming</p>	<p>In de praktijk brengen en borging van basisfuncties lokale teams:</p> <ul style="list-style-type: none"> • In februari is de eerste <u>landelijke inspiratiesessie wijkgericht werken</u> georganiseerd door OZJ, NJi en TSD • De basisfuncties zijn in maart aan de orde gekomen in de J42-bijeenkomst • OZJ heeft gemeenten/ regio's ondersteund op het gebied van versterken van het gewone leven en wijkgericht werken <p>De <u>zelfevaluatiETOOL</u> wordt gebruikt door gemeenten, verder doorontwikkeld en verbonden met de (stapsgewijze) borging van de basisfuncties. Met de tool kunnen gemeenten de toegang en samenhang in hulp en ondersteuning in het brede sociale domein in kaart brengen en verbeteren. De tool kan als reflectie-instrument worden ingezet door gemeenten. Er is een <u>flyer</u> opgesteld die de basisfuncties vergelijkt met de zelfevaluatiETOOL.</p> <p>Het <u>Kwaliteitskader Werken aan Veiligheid voor lokale (wijk)teams en gemeenten</u> is in het najaar 2019 vastgesteld door VNG. Ook is een <u>zelfscan</u> door het programma GHNT ontwikkeld.</p> <p>Associatie Wijkteams heeft in samenwerking met NJi en Movisie <u>praktijkvoorbeelden</u> verspreid over samenwerking met onder meer huisartsen, Jeugdgezondheidszorg en Veilig Thuis. Ook zijn er leerbijeenkomsten georganiseerd over o.a. identiteit van wijkteams en van curatie naar preventie.</p> <p>Vanaf de start van de coronacrisis is de uitwisseling tussen wijkteams geïntensiveerd. Goede voorbeelden zijn te vinden op de websites van <u>NJi</u> en <u>Movisie</u>.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ondersteunen van het in de praktijk brengen van de basisfuncties en centrale inzichten i.s.m. met het programma GHNT. • OZJ ondersteunt dit door voortzetting van haar activiteiten rondom wijkgericht werken (samen met o.a. VNG, kennisinstituten, Associatie Wijkteams) • De basisfuncties worden uitgewerkt als onderdeel van regiovisie van de NvO. <p>Er wordt gewerkt aan een positionerings- en marketingstrategie van de tool, zodat zoveel mogelijk gemeenten hiermee aan de slag gaan.</p> <p>Programma GHNT maakt een informatiebox voor gemeenten (medio 2020 gereed) en ondersteunt bij het versterken van lokale teams op het terrein van veiligheid.</p> <p>De komende maanden staat o.m. op het programma:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) praktijkvoorbeelden delen m.b.t. samenwerking in de veiligheidsketen met de volwassen GGZ, armoede en onderwijs, 2) het netwerkleren samen met partners en inwoners/ cliënten in de wijk en 3) de in juni 2020 geplande dag van de wijkteams is verplaatst naar voorjaar 2021.

Actielijn 1: Betere toegang tot jeugdhulp voor kinderen en gezinnen

Subdoel	Belangrijkste mijlpalen sinds november 2019	Vervolgstappen
B Vervolg > Gemeenten en andere relevante partijen zorgen voor betere toegang tot jeugdhulp voor kinderen en gezinnen, waaronder het vergroten van de effectiviteit van lokale teams door o.a. meer specialistische hulp aan de voorkant en betere samenwerking met huisartsen, scholen, jeugdgezondheidszorg en jeugdbescherming.	<p>Van alle regio's is een link bekend die verwijst naar <u>de sociale kaart</u>. Uit een <u>analyse</u> blijkt dat een doorontwikkeling richting het voorliggende preventieve aanbod en het versterken van het gewone leven van belang is.</p> <p>Een belangrijke uitkomst uit de regiobeelden van het OZJ van voorjaar 2020 is dat wijkgericht werken de aandacht heeft van partijen maar dat het in praktijk brengen van geleerde lessen tijd nodig heeft.</p>	<p>Doorontwikkeling sociale kaart richting het voorliggende preventieve veld en versterking gewone leven (OZJ in samenwerking met VNG, gemeenten en VWS).</p> <p>Het 'leren en verbeteren op basis van ervaringen' moet dichterbij de praktijk komen te staan. Daarom start OZJ met lokale pilots. Volgend regiobeeld: Oktober 2020.</p>
C Gemeenten en andere relevante partijen gaan zorgen voor een passende toegang tot jeugdhulp voor kinderen die vanwege hun beperking zijn aangewezen op langdurige vormen van ondersteuning	<p>Afgelopen januari heeft er een expertsessie cliëntondersteuning plaatsgevonden. De uitkomsten worden meegenomen in het afwegingskader.</p>	<p>Het afwegingskader (streven oplevering najaar 2020) wordt betrokken bij de doorontwikkeling van de toegang/lokale teams.</p>
D Inzetten van mentoren voor kinderen en jongeren	<p>Hulpmiddelen, initiatieven en praktijkvoorbeelden zijn <u>gedeeld</u>. Verschillende gemeenten zetten actief in op het versterken van eigen kracht (zoals Deventer en Zaltbommel).</p>	<p>Is onderdeel van de doorontwikkeling van de toegang/lokale teams. Het NJi brengt het belang van onderlinge steun aan ouders/opvoeders onder de aandacht en brengt voorbeelden van mentoring en informele steun elders uit Europa in kaart. Zes jeugdregio's onderzoeken samen met het OZJ of ambulante specialistische hulp i.c.m. inzet van het informele netwerk ingezet kan worden bij complexe vraagstukken.</p>
E Een luisterend oor (kindertelefoon)	<p>Op 21 mei 2019 is het wetsvoorstel aangenomen in de Eerste Kamer. Daarmee is dit onderdeel van de actielijn gereed.</p>	<p>Geen</p>

Actielijn 2:

Meer kinderen zo thuis mogelijk laten opgroeien

Waar zetten we op in?

Elk kind heeft recht op een liefdevolle en stabiele omgeving om in op te groeien. We willen ervoor zorgen dat kinderen zo thuis mogelijk opgroeien en dat als een kind niet meer thuis kan wonen het zo min mogelijk heen en weer wordt geplaatst. Daarom zetten we in op de volgende doelen:

- A** We vragen van de lokale en regionale jeugdhulp zich nog beter te ontwikkelen in preventie van onveiligheid thuis en in benutten en met wetenschap nog verder ontwikkelen van bestwerkende vaardigheden om te zorgen dat nog meer kinderen veilig thuis kunnen wonen.

- B** Opvang in pleeggezinnen ondersteunen met het actieplan Pleegzorg.

- C** Ontwikkeling van gezinsgerichte voorzieningen.

- D** Actieplan: De best passende zorg voor kwetsbare jongeren.*

* Voorheen:

- D** Regionale aanpak om overplaatsen van kinderen tot een minimum beperken.
- E** Minder gesloten plaatsingen, verkorten duur en uitstroom bevorderen.
- F** Stoppen met separeren, overige tijdelijke afzonderingen zoveel mogelijk terugdringen.

Actielijn 2: Meer kinderen zo thuis mogelijk laten opgroeien

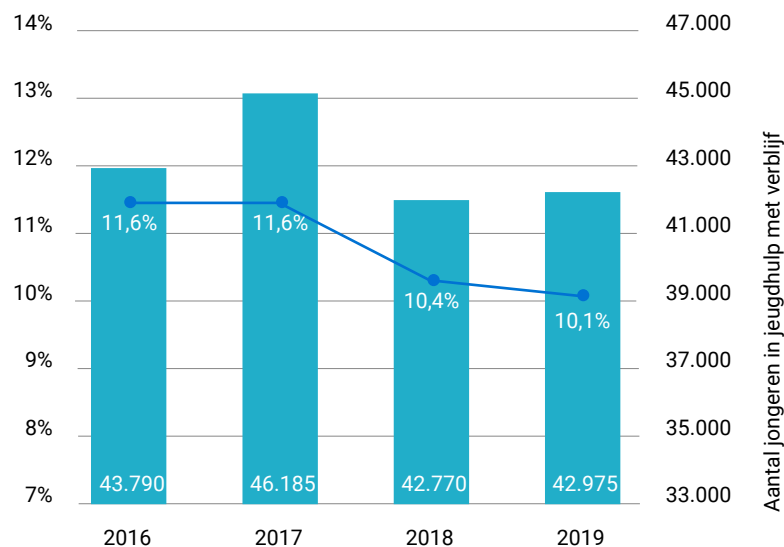
Beweging: Kinderen worden 'thuis' geholpen en als dat niet kan, is 'thuis' onderdeel van de hulp of ondersteuning die gezinsgericht is vormgegeven.

minder van...

1. Jeugdhulp met verblijf (absoluut en relatief t.o.v. totale jeugdhulp)

Jeugdhulp met verblijf als % van de totale jeugdhulp (0-23 jaar)

Bron: CBS Beleidsinformatie Jeugd.

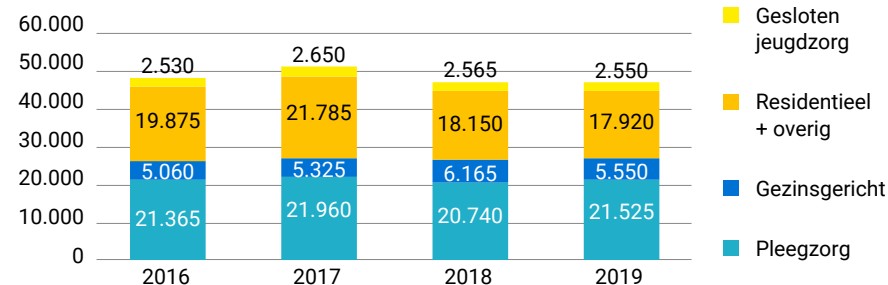
*Residentieel + overig = De jeugdige verblijft op de accommodatie van de jeugdhulpaanbieder, veelal in een groep met andere jeugdigen. In feite betreft het alle vormen van verblijf die niet onder een van de voorgaande categorieën vallen. Hieronder vallen ook begeleid wonen en kamertraining. Deze hulpvormen vinden doorgaans plaats in een verblijf van de hulpaanbieder.

meer van...

2. Pleegzorg en gezinsgerichte jeugdhulp (als aandeel van totaal jeugdhulp met verblijf)

Uitgesplitst naar verblijfsvorm (0-23 jaar)*

3. Jeugdzorg met verblijf opgesplitst naar leeftijd

Jeugdhulp met verblijf	2016	2017	2018	2019	groei 2016-2019
0-4 jaar	4.110	3.915	3.805	3.360	-18%
4-12 jaar	15.135	16.010	14.665	14.515	-4%
12-18 jaar	22.880	24.175	22.115	22.145	-3%
Totaal 0-18 jaar	42.125	44.100	40.585	40.020	-5%
18-23 jaar	1.665	2.085	2.185	2.955	+77%

Wat zegt deze factsheet ons?

Jeugdhulp met verblijf is, afgezet tegen het totale toegenomen jeugdhulpgebruik, iets gedaald.

De CBS-cijfers 2019 laten een lichte stijging zien van het aantal kinderen en jongeren dat jeugdhulp krijgt. Ook het aantal kinderen en jongeren dat in 2019 gebruik heeft gemaakt van 'jeugdhulp met verblijf' stijgt van 42.770 naar 42.975. Afgezet tegen het totale - toegenomen - gebruik van jeugdhulp daalt het percentage jeugdhulp met verblijf van 10,4 naar 10,1%. De interpretatie van deze - beperkte - absolute stijging in combinatie met de voortzetting van een dalende trend, vraagt om verder inzoomen op de verschillende vormen van jeugdhulp met verblijf en de verschillende leeftijdsgroepen.

Jeugdhulp met verblijf uitgesplitst naar verblijfvorm heeft uitleg op twee cruciale punten:

- De daling 'gezinsgericht' is in combinatie met de stijging bij 'pleegzorg' te verklaren door een administratief effect: een deel van wat in 2018 werd aangemerkt als gezinsgericht, is in 2019 aangemerkt als pleegzorg. We zien een stijgende trend in het aandeel pleegzorg + gezinsgericht (als % van jeugdhulp met verblijf) van 60% (2016) naar 63% (2019).
- De categorie 'Residentieel + overig' is een omvangrijke categorie, variërend van residentiele jeugdzorg en logeervoorzieningen tot gezinsbehandeling met opname. Met deze grote variatie in verblijfsfuncties is de daling niet nader kwalitatief te duiden.

De uitsplitsing van jeugdhulp met verblijf naar verschillende leeftijdsgroepen geven nadere inkleuring van de cijfers.

De stijging bij verblijf is namelijk in zijn geheel terug te vinden bij de leeftijdscategorie 18-23. Dit werd ook beoogd met de verruiming van de jeugdhulpplicht tot 21 jaar bij pleegzorg en gezinshuizen. Kijken we naar jeugdhulp met verblijf t/m 18 jaar dan zien we een gestage daling.

Beschouwing

In absolute cijfers zien we een lichte stijging en procentueel een daling van verblijf. Deze cijfers kunnen we pas interpreteren als we kijken naar type verblijf of naar leeftijdscategorieën. Als we inzoomen op type verblijf en leeftijdscategorieën gaat de ontwikkeling 'de beoogde kant' op. We streven immers naar meer kleinschalige gezinsgerichte verblijfsvormen (pleegzorg + gezinsgerichte opvang) en we willen dat meer jongeren die 18 jaar worden kunnen blijven wonen bij pleegouders of gezinshuizen. We zien geleidelijk de cijfers positief veranderen: transformeren is een werkwoord, een proces van lange adem. Tegelijkertijd blijven ook vragen onbeantwoord. Want wat weten we over de behoefte aan verblijf, wat weten we over de wachttijden voor de verschillende vormen van verblijf? Wat weten we over trends bij logeervoorzieningen en gezinsbehandeling? Deze vragen kunnen nog niet beantwoord worden en vragen om verdiepend onderzoek.

Subdoel	Belangrijkste mijlpalen sinds november 2019	Vervolgstappen
<p>A We vragen van de lokale en regionale jeugdhulp zich nog beter te ontwikkelen in preventie van onveiligheid thuis en in benutten en met wetenschap nog verder ontwikkelen van best werkende vaardigheden om te zorgen dat nog meer kinderen veilig thuis kunnen wonen</p>	<ul style="list-style-type: none"> • De Haagse Hogeschool is als zesde partner bij het <u>onderzoek Ketenbreed leren</u> aangehaakt. • 5-10 casusonderzoeken bij De Bascule/Spirit, Curium, Horizon, Accare en Karakter zijn opgestart. Dit kostte meer moeite dan van tevoren ingeschat, o.a. door wisselingen onder procesbegeleiders. 	<ul style="list-style-type: none"> • Uitvoering van 10-20 casusonderzoeken, zoeken naar meer ingangen om casussen te werven. O.a. door zichtbaarheid werkwijze Ketenbreed Leren te vergroten en via de ambassadeurs van het OZJ en BGZJ. • Planning en uitvoering van de eerste regionale leertafels.
<p>B Opvang in pleeggezinnen ondersteunen met het actieplan Pleegzorg</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Versterken van de kracht van pleegouders fase 2: Uitvraag voor aanbesteding online platform pleegzorg.nl uitgezet. Inhoudelijke onderdelen als opbouw team, inhoudelijke, redactionele werkzaamheden, communicatie en cocreatie met pleegouders en pleegzorgaanbieders zijn gestart. Tijdelijke website is online: www.samenbouwenaanpleegzorg.nl. Opdracht voor de bouw van het online platform is verstrekt. • Actieonderzoek continuïteit: het onderzoek '<u>Waarom stoppen pleegouders</u>' is opgeleverd. De bevindingen van de praktijkevaluatie van de Richtlijn Pleegzorg zijn bekend; suggesties voor inhoudelijke aanpassing van de richtlijn zijn verzameld. • Ruimte voor jeugdhulp in gezinsvormen: afsluitende bijeenkomst van de 5 pilots. Er is meer tijd nodig voor het delen van de goede voorbeelden en geleerde lessen; project daarom verlengd tot eind 2020 • Pleegzorg in de keten: project is januari 2020 gestart. • Werving: eind 2019 was de Week van de Pleegzorg. en startte de wervingscampagne Openjewatereld.nu. • Financiële aspecten: Verkenning gestart naar eventuele vervolgacties volgend uit het onderzoek naar financiële aspecten van pleegzorg. • November 2019 startte de Werkgroep Mockingbird NL een verkenning naar draagvlak en randvoorwaarden voor de toepassing van dit innovatieve pleegzorgmodel dat bijdraagt aan de stabiliteit van pleeggezinsplaatsingen in Nederland. 	<ul style="list-style-type: none"> • Versterken van de kracht van pleegouders fase 2: Start met bouw van online platform. • Actieonderzoek continuïteit: pleegzorgaanbieders nemen de uitkomsten van het onderzoek mee in lopende acties. • Bijeenkomst waar de 10 deelnemende pleegzorgaanbieders ervaringen en dilemma's binnen het actieonderzoek delen met de 18 overige pleegzorgaanbieders (juni 2020). • Aanscherping van de definitie van 'breakdown' in de richtlijn pleegzorg, waardoor breakdownpercentages vergelijkbaar zijn. • Ruimte voor jeugdhulp in gezinsvormen: Voorbereiding van regionale bijeenkomsten in najaar 2020 voor gemeenten en aanbieders om het gesprek over en de ontwikkeling van jeugdhulp in gezinsvormen te stimuleren. • Pleegjongerenparlement is vanwege de coronacrisis verplaatst van maart naar oktober 2020. • Werving: Week van de Pleegzorg is 28 oktober t/m 4 november 2020. • Voorbereiding organisatie <u>Landelijk symposium Pleegzorg & Gezinshuizen</u> (november 2020) • In het najaar 2020 wordt de verkenningsfase afgesloten met een besluit of en hoe het Mockingbird NL kans van slagen heeft.

Subdoel	Belangrijkste mijlpalen sinds november 2019	Vervolgstappen
<p>C Ontwikkeling van gezinsgerichte voorzieningen</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Uitvoeringsagenda Gezinshuizen: producten in ontwikkeling: o. a. Learning History, kostprijsmodel gezinshuizen, regiokaarten, themabijeenkomsten en vitaliteitstrainingen voor gezinshuisouders. Netwerk van ambassadeurs/aanjagers opgericht om de positie van gezinshuizen regionaal te versterken. • Het platform gezinshuizen is gestart. Een brede vertegenwoordiging van het werkveld richt zich hier op de belangenbehartiging en de specifieke thema's en positie van gezinshuizen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ontwikkelen van gerichte producten en activiteiten om gemeenten, gezinshuisouders en zorgaanbieders te ondersteunen de positie van gezinshuizen in de regio te versterken, zodat meer kinderen die (tijdelijk) niet thuis kunnen wonen kunnen verblijven in een kleinschalige woonvoorziening als een gezinshuis.
<p>D Actieplan: De best passende zorg voor kwetsbare jongeren.*</p> <p>* Voorheen:</p> <ul style="list-style-type: none"> D Regionale aanpak om overplaatsen van kinderen tot een minimum beperken E Minder gesloten plaatsingen, verkorten duur en uitstroom bevorderen F Stoppen met separeren, overige tijdelijke afzonderingen zoveel mogelijk terugdringen 	<ul style="list-style-type: none"> • Het actieplan <u>Best passende Zorg voor kwetsbare jongeren</u> is uitgewerkt in een beweging onder de naam StroomOP. Deze groep van professionals vanuit verschillende beroepsmatige en ervaringsdeskundige disciplines richt zich op de praktische implementatie van alle acties en het stimuleren van het lerend vermogen in de sector. Op de 9 veranderopgaven zijn initiatieven gestart. • Project "In Contact Blijven" is gestart. Het project richt zich op het vergroten van de handelingsbekwaamheid van professionals in de JeugdzorgPlus in het voorkomen en verminderen van suïcidaliteit onder jongeren. Er is een lerend netwerk waarin jongeren, ervaringsdeskundigen, professionals, onderzoekers en trainers (113) participeren. • Voorbereiding inrichting lerende monitor. D.m.v. casuïstiektafels en expertgroepen worden thema's uit het actieplan gevolgd. Een grootschalige jongerenmonitor is een onderdeel. • Expertmeeting van gedragswetenschappers over het voorkomen van plaatsing van jongeren in JeugdzorgPlus. • In meerdere regio's zijn initiatieven gestart van jeugdzorgaanbieders en gemeenten, gericht op het verder terugdringen van de instroom in JeugdzorgPlus. • Inhoudelijke agenda GI's en StroomOP is vormgegeven. • Goede verbinding gelegd met het onderwijs verbonden aan instellingen: best passend onderwijs voor kwetsbare jongeren. • De BGZJ website www.bgzj.nl is ontwikkeld. Hierop vindt kennisdeling plaats en worden voorbeelden die bijdragen aan het stroomopwaarts komen tot een betere jeugdhulp gedeeld. 	<ul style="list-style-type: none"> • Bijeenkomst 'Best passend onderwijs voor kwetsbare jongeren' (o.a. over onderwijs in kleinschaligheid) (september 2020) • Rapportage "Ik laat je niet alleen" (juni 2020) • Start "ik laat je niet alleen fase 3" • Start lerende monitor (september 2020) • Start voorbereiding StroomOPloop congres (december 2020) met als thema's: het versterken van een lerend jeugdhulpstelsel, het versterken van de expertise jeugdhulp en het versterken van de jeugdhulp met een plus (als alternatief voor gesloten plaatsingen) • Kennis en krachten rondom kleinschaligheid worden verder gebundeld rondom plaatsing JJI/JeugdzorgPlus, versterken consortium kleinschaligheid en een kennisdossier • 'Mastermind'-sessies van gedragswetenschappers rondom het voorkomen van plaatsing van jongeren in jeugdzorgPlus. Uitdieping van de opgehaalde dilemma's uit de expertmeeting

Actielijn 3:

Alle kinderen de kans bieden om zich optimaal te ontwikkelen

Waar zetten we op in?

We willen alle kinderen de kans bieden om zich optimaal te ontwikkelen. Om de combinatie van zorg en onderwijs beter te regelen voor kinderen met een (grote) ondersteuningsbehoefte als gevolg van cognitieve beperkingen, medische of psychische problemen, lichamelijke beperkingen of beperkte sociaal emotionele ontwikkeling, zetten we in op de volgende doelen:

- A** Realisatie van flexibele onderwijszorgarrangementen.
- B** Ondersteunen van ouders en kinderen/jongeren met cliëntondersteuning en deskundige onderwijszorgconsulenten.

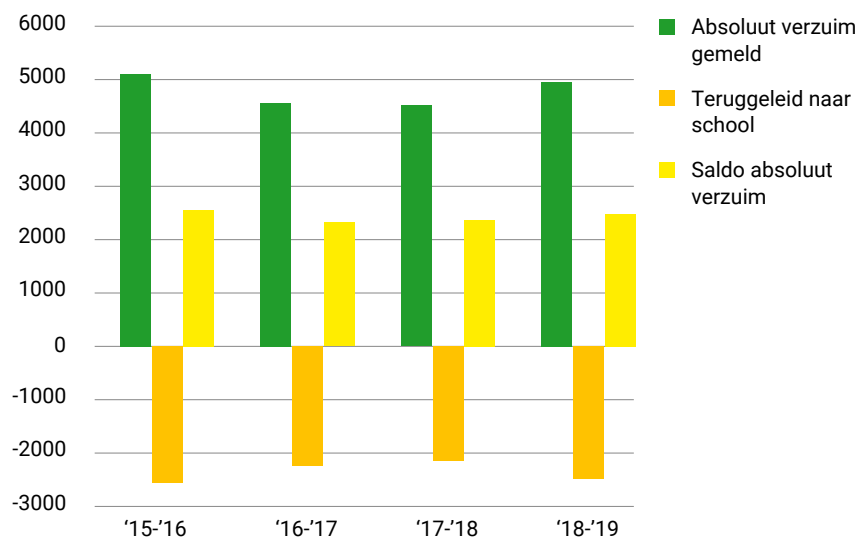

Actielijn 3: Alle kinderen de kans bieden om zich optimaal te ontwikkelen

Beweging: Minder kinderen thuis of in zorg zonder onderwijs naar meer kinderen met onderwijs voor een passende ontwikkeling. Door minder verzuim en minder vrijstellingen (5 onder a) naar meer kinderen (met jeugdhulp) in onderwijs.

1a. Absoluut verzuim (melding, teruggeleid, saldo)

1b. Thuiszitters (> 3 maanden) en aantal vrijstellingen 5 onder a

Langdurige thuiszitters + vrijstelling 5 onder a	'15-'16	'16-'17	'17-'18	'18-'19
Thuiszitters (>3 maanden - absoluut+relatief)	4.194	4.214	4.479	4.790
Aantal vrijstelling 5 onder a	5.537	5.736	5.576	6.022

Bron: DUO, Ingrado, CBS beleidsinformatie, CBS 'onderwijs in cijfers'

2. Jongeren ingeschreven in onderwijs (wel/niet jeugdhulp)

Jongeren 4 t/m 18 jaar wel ingeschreven in onderwijs	'16-'17	'17-'18	'18-'19
Met jeugdhulp in de afgelopen 3 jaar	97,7%	97,6%	97,5%
Zonder jeugdhulp in de afgelopen 3 jaar	98,6%	98,6%	98,5%

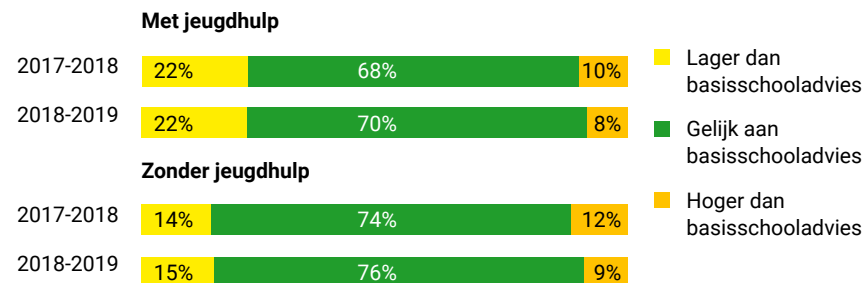
3. Aanwas voortijdig schoolverlaten (instroom) bij jongeren

Aanwas VSV (instroom) bij jongeren t/m 22 jaar	'16-'17	'17-'18	'18-'19
Met jeugdhulp in de afgelopen 3 jaar	8.780	9.660	10.305
Zonder jeugdhulp in de afgelopen 3 jaar	19.590	20.595	21.790
Totaal aantal nieuwe vroegtijdig schoolverlaters	28.360	30.255	32.095

4. Afstroom / opstroom

Niveau van jongeren in 3e leerjaar t.o.v. basisschooladvies in %

Wat zegt deze factsheet ons?

Algemeen

Wij willen alle kinderen optimale ontwikkelingskansen bieden. Ook voor kinderen met een extra ondersteuningsbehoefte is het van groot belang voor hun ontwikkeling dat zij zoveel mogelijk onderwijs kunnen volgen. Sommige kinderen kunnen alleen maar (gedeeltelijk) naar school of onderwijs volgen als zij ook jeugdhulp of andere zorg ontvangen. Doel van het programma Zorg voor de Jeugd is dat meer kinderen onderwijs kunnen volgen door betere samenwerking tussen zorg en onderwijs en er meer integrale onderwijszorgarrangementen komen voor kinderen. De factsheet geeft informatie over landelijke indicatoren vooral om van te leren. Algemene kanttekening hierbij is dat dit een landelijk cijfer is. We weten dat er veel verschillende aanpakken in de regio's zijn met verschillende resultaten. Een landelijk opgeteld cijfer doet vaak geen recht aan de regionale inzet en resultaten. Daarom is het belangrijk dat onder andere in het kader van het [programma Met Andere Ogen](#) ook gemonitord wordt op regionaal niveau bij 11 inspiratieregio's zodat er geleerd kan worden over wat wel en niet werkt en we dit kunnen spiegelen aan het landelijk beeld.

Verzuim blijft hoog; aantal vrijstellingen 5 onder a nog niet gedaald

Ondanks het feit dat er steeds beter wordt geregistreerd zijn er geen concrete verklarende factoren voor de stijging in de cijfers. Wel tonen het contrast tussen de cijfers en het geleverde werk in het veld, de door de gemeenten aangegeven mogelijke oorzaken en de onderzoeken van Regioplan en het Kohnstamm Instituut aan hoe complex de thuiszittersproblematiek is. Een positieve ontwikkeling is dat het aantal kinderen dat niet ingeschreven stond op school en dat weer een plek krijgt is toegenomen. De cijfers laten helaas wel zien dat er vervolgcities met name in de regio nodig blijven om aantal thuiszitters terug te dringen. Deze staan uitgebreid toegelicht in de [thuiszittersbrief](#) aan de Tweede Kamer van 30 januari 2020.

Kinderen met jeugdhulp zijn vaker niet ingeschreven in onderwijs (t.o.v. leeftijdsgenoten zonder jeugdhulp)

Meer kinderen met jeugdhulp staan niet ingeschreven op een school dan leeftijdsgenoten zonder jeugdhulp. De trend is gelijk gebleven. Dit zou verklaard kunnen worden doordat het aantal vrijstellingen van leerplicht om medische en psychische redenen (artikel 5 onder a, LPW) niet is afgenomen.

Aantal voortijdig schoolverlaters met/zonder jeugdhulp

Dit is een nieuwe indicator. Het aantal nieuwe voortijdige schoolverlaters is gestegen. Hiervoor zijn meerdere oorzaken, onder andere dat jongeren door de economische ontwikkeling wel aan het werk zijn gegaan maar omdat zij geen startkwalificatie hadden toch zijn geregistreerd als voortijdige schoolverlater. Een andere mogelijke oorzaak is de stijging van het aantal jongeren met multiproblematiek. In de [brief van OCW van 4 maart 2020](#) over de aanpak voortijdige schoolverlaters staat dat het CBS nader onderzoek doet naar de stijging van het aantal jongeren met multiproblematiek en in hoeverre dit verband houdt met het stijgende aantal voortijdige schoolverlaters. Mogelijk biedt dit onderzoek meer inzicht om onze indicator beter te duiden. Onze indicator geeft nl. aan van het aantal (nieuwe) kinderen dat voortijdig hun school verlaat relatief meer kinderen jeugdhulp ontvangen. Het is onzeker of dit positief of negatief geïdentificeerd moet worden. Er kan worden gesteld dat voortijdige schoolverlaters beter in beeld komen van de jeugdhulp. Ook weten we dat er meer jongeren van 18 + verlengde jeugdhulp ontvangen.

Op/afstroom kinderen met jeugdhulp

Dit is een nieuwe indicator. Als kinderen met jeugdhulp naar school gaan willen we dat ook zij zoveel mogelijk op het niveau dat bij hen past kunnen presteren. Dit cijfer geeft aan dat kinderen met jeugdhulp relatief vaker dan kinderen zonder jeugdhulp in het derde schooljaar op een lager niveau presteren. Er zijn veel factoren die hierbij een rol spelen. Uit [onderzoek](#) weten we dat leerlingen die volgens de leraar enige vorm van ondersteuning nodig hebben iets minder goed presteren dan leerlingen zonder ondersteuningsbehoefte.

Subdoel	Belangrijkste mijlpalen sinds november 2019	Vervolgstappen
A Realisatie van flexibele onderwijs-zorgarrangementen	<ul style="list-style-type: none">• EMB-regeling tijdelijk verdubbeld van €5 naar €10 miljoen per jaar• Zorgarrangeurs die scholen ondersteunen bij het regelen van de financiering van zorg in onderwijstijd operationeel• Twee regionale pilots collectieve financiering zorg in onderwijstijd gestart• Vragenlijst en digitale focusgroepen uitgezet voor inzicht in wat nodig is om meer maatwerk te creëren voor onderwijs-zorgarrangementen• Verdiepende gesprekken gevoerd met gemeenten over de ontwikkelingen in thuiszitterscijfers• Sessie met gemeenten en samenwerkingsverbanden georganiseerd over invulling van wettelijke doorzettingsmacht• 11 inspiratieregio's en 250 'aandeelhouders' verbonden aan <u>ondersteuningsprogramma Met Andere Ogen</u>.• Verspreiding factsheet gezondheidszorg in het onderwijs naar ouders, professionals en scholen	<ul style="list-style-type: none">• Begeleiden en monitoren pilots collectieve financiering zorg in onderwijstijd• Verzamelen van aanvullende informatie over zorg in onderwijstijd bij scholen die door zorgarrangeur worden geholpen• Opstellen van inhoudelijke, financiële en juridische analyse over of en welke ruimte voor maatwerk in onderwijs-zorgarrangementen nodig is• Vervolgaanpak thuiszitters• Onderzoek doen naar geoorloofd verzuim en de mogelijkheden om hier preventief op in te zetten.• Internetconsultatie wetswijzing over doorzettingsmacht onderwijs-jeugd• Naar aanleiding van de eerste tussenrapportage van Met Andere Ogen van mei 2020, reflecteren op wat er nu echt werkt om de ontwikkelkansen van elk kind te vergroten met de lokale praktijk, de coalitie Onderwijs, Zorg en Jeugd én Zorg voor de Jeugd
B Ondersteunen van ouders en kinderen/jongeren met cliëntondersteuning en deskundige Onderwijszorgconsulenten	<ul style="list-style-type: none">• Uitvoering agenda cliëntondersteuning• Uitvoering conform planning van de subsidie onderwijs(zorg)consulenten	<ul style="list-style-type: none">• Verbeteren informatievoorziening voor ouders

Actielijn 4:

Kwetsbare jongeren beter op weg helpen zelfstandig te worden

Waar zetten we op in?

De overgang naar volwassenheid (18-/18+) kan voor kwetsbare en minder zelfredzame jongeren bijzonder lastig zijn, zeker als zij een ondersteunend vangnet missen. Door te zorgen voor een warme overdracht met passende zorg en ondersteuning en door domeinoverstijgend te werken, kunnen deze jongeren beter worden geholpen. Daarom zetten we in op de volgende doelen:

- A** Pleegzorg standaard verlengen naar 21 jaar.

- B** Kwetsbare jongeren standaard begeleiden in de overgang naar volwassenheid.

- C** Versoepelen van de 'overgangen' in zorg en ondersteuning (Jeugdwet, Zvw, WMO, WLZ).

- D** Beter benutten mogelijkheden verlengde jeugdhulp en leeftijdsgrens Jeugdwet.

Actielijn 4: Kwetsbare jongeren beter op weg helpen zelfstandig te worden

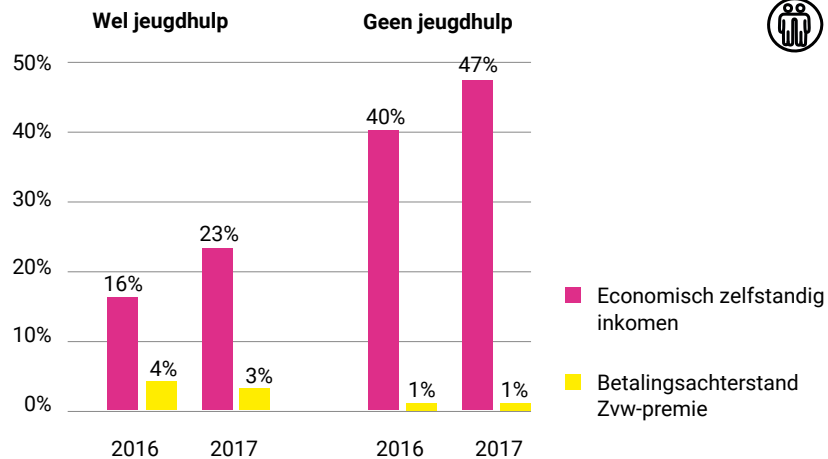
Beweging: Jongeren in een kwetsbare situatie zijn goed ondersteund op weg naar zelfstandigheid als ze na hun 18e verjaardag zelfstandig kunnen zijn op vier domeinen (wonen, school en/of werk, inkomen & schulden en doorlopende zorg).

Hoe gaat het met jongeren (18-19 jaar) die (wel/niet) jeugdhulp* ontvingen op 16-17 jarige leeftijd?

1. Woonsituatie

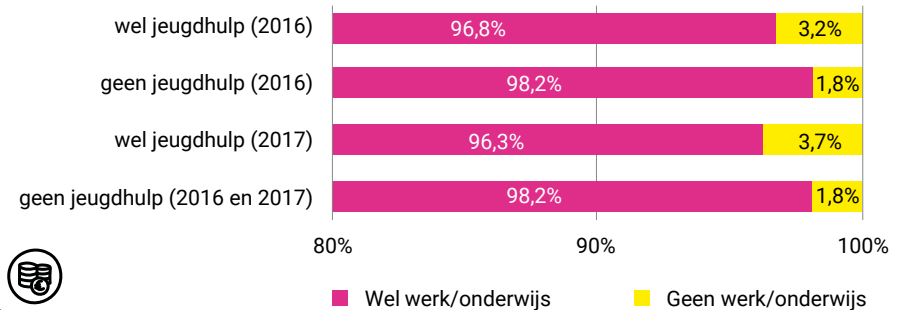
Jaar	Jeugdhulp met verblijf		Wel jeugdhulp		Geen jeugdhulp	
	2016	2017	2016	2017	2016	2017
Zelfstandig wonend	54%	50%	20%	18%	12%	12%
Hoofdzakelijk thuiswonend	31%	35%	76%	77%	87%	87%
Hoofdzakelijk institutioneel	8%	9%	2%	2%	1%	0%
Overig	7%	7%	2%	2%	1%	1%

2. Inkomen en schulden

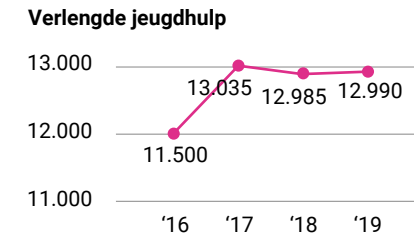

Bron: CBS Beleidsinformatie Jeugd en CBS statline

3. Werken en/of onderwijs

4. Verlengde jeugdhulp of andere vervolgzorg voor jongeren die jeugdhulp ontvingen in het laatste kwartaal voor de 18e verjaardag

Andere vervolgzorg (2017)	≤1 maand	≤3 maanden	≤6 maanden
Zvw-GGZ	22,0%	25,4%	26,4%
Wmo	5,7%	6,8%	7,7%
Wlz	1,7%	1,9%	2,1%
Totale vervolgzorg niet zijnde jeugdhulp	29%	34%	36%

Wat zegt deze factsheet ons?

Minder jongeren wonen zelfstandig

Het aantal jongeren dat op hun 18e zelfstandig woont en voor hun 18e jeugdhulp met verblijf hadden, daalt. Het aantal jongeren uit dezelfde situatie dat thuis gaat wonen stijgt. Als jongeren via de verlengde jeugdhulp langer in een instelling zouden verblijven en dus niet zelfstandig hoeven wonen of terug naar huis moeten dan verwacht je deze jongeren terug te zien in de categorie hoofdzakelijk institutioneel. Deze categorie wijzigt echter maar weinig. Eén van de opties die een jongere heeft na jeugdzorg is terug te gaan naar huis. Uit deze cijfers zou kunnen worden afgeleid dat dit dus vaker voorkomt. Dit kan erop wijzen dat de jongeren dus niet overeenkomstig zijn of haar eigen toekomstperspectief kan uitstromen naar bijvoorbeeld begeleid wonen of andere vormen van Wlz en wmo-zorg. Daar komt bij dat er sowieso schaarste is voor deze jongeren in het betaalbaar woningaanbod.

Economische zelfstandigheid ten opzichte van leeftijdsgenoten verbetert niet

Het aantal jongvolwassenen dat na het ontvangen van jeugdhulp economisch zelfstandig is, stijgt met 6,3%. Dat is goed nieuws, maar ten opzichte van hun leeftijdsgenoten zonder jeugdhulp wordt het gat niet kleiner. Met 22,7% (oud-jeugdhulpgebruikers) ten opzichte van 47,3% (referentiegroep) blijft het verschil groot als het gaat om economische zelfstandigheid. Dat wil zeggen een inkomen dat ligt boven de bijstandsnorm (€950, in 2017). Als we dan kijken naar het hoge aantal jongeren dat vanuit de jeugdhulp zelfstandig woont (49,8% tegenover 11,6% van de jongeren zonder jeugdhulp) betekent dit dus dat veel jongeren die jeugdhulp hebben gehad, moeten rondkomen van een inkomen lager dan de bijstandsnorm. Dit kan een indicatie zijn voor schulden en armoede.

Iets minder oud-jeugdhulpgebruikers met werk en scholing

Het percentage oud-jeugdhulpgebruikers met werk en/ of onderwijs is nog altijd hoog, maar 0,5% minder dan in 2016. De lichte daling kan niet nader gespecificeerd worden naar opleidingsniveau of fulltime vs. bijbaan. Iemand kan dus dagbesteding hebben, onderwijs volgen en een (bij)baantje hebben. Het zou dan interessant zijn om te weten of dit soort combinaties onder de jongvolwassenen met eerder jeugdhulp vaker voorkomen en in combinatie met welk scholingsniveau dan. Het is tenslotte niet makkelijk om een zelfstandig bestaan op te bouwen als je moet werken om te kunnen rondkomen en gelijktijdig onderwijs moet volgen omdat je nog geen startkwalificatie hebt behaald. Zeker het scholingsniveau is te halen uit de CBS-cijfers en zal aan de volgende rapportage worden toegevoegd.

Stijging doorlopende zorg na 18

Als we inzoomen en één cohort (groep van 19.455 jongeren in 2017) volgen dat het laatste kwartaal voor hun 18e verjaardag jeugdhulp ontving, dan zien we dat 54% van dit cohort verlengde jeugdhulp krijgt. Buiten de verlengde jeugdhulp zien we in 2017 dat 15,4% binnen één maand een vorm van vervolgzorg ontvangt en 36,2% binnen zes maanden. Het overgrote deel van de vervolgzorg zijnde niet verlengde jeugdhulp, wordt gegeven vanuit de GGZ. We kunnen de GGZ-cijfers van 2016 helaas niet vergelijken met die van 2017 vanwege de overstap naar een ander CBS-bronbestand. Bij de volgende monitoring zal worden gekeken hoe om te gaan met de cijfers vanuit de GGZ die twee jaar achterlopen op de jeugdhulp data.

Actielijn 4: Kwetsbare jongeren beter op weg helpen zelfstandig te worden

Subdoel	Belangrijkste mijlpalen sinds november 2019	Vervolgstappen
A Pleegzorg standaard verlengen naar 21 jaar	<ul style="list-style-type: none">Wetsvoorstel is in internetconsultatie gebracht	<ul style="list-style-type: none">Commentaar consultatie verwerken en wetsvoorstel verzenden aan de Tweede Kamer
B Kwetsbare jongeren standaard begeleiden in de overgang naar volwassenheid	<ul style="list-style-type: none">Het netwerk beleidsmedewerkers en jeugdprofessionals dat werkt aan de landelijke aanpak 16-27 groeit nog altijdBijeenkomsten georganiseerd door gemeenten en regionale partners, onder leiding van de VNG, om te komen tot een integrale aanpak op de leefgebieden onderwijs, werk en inkomen, zorg, veiligheid en wonen. De voorbeelden van onder meer Hengelo, Lekstroom, Dordrecht, Leiden, Gouda en Tilburg zijn actief gedeeld via diverse mediaNJi is samen met partners van de landelijke aanpak 16-27 (JZN, Mbo-raad, Ingrado, SBB en Lecso) een verkenning gestart van werkzame elementen in doorlopende ontwikkelroute richting arbeidsmarkt voor Mbo leerlingen	<ul style="list-style-type: none">Doorgaan op de huidige weg en de initiatieven in het land blijven steunen en uitdragen.Bijeenkomst voor presentatie ervaringen en resultaten uit Rotterdam
C Versoepelen van de 'overgangen' in zorg en ondersteuning (Jeugdwet, Zvw, WMO, WLZ)	<ul style="list-style-type: none">We werken aan verschillende tafels aan de schurende wettelijke kaders op de zorgwetten, als ook de participatiewet en grenzen binnen het onderwijs. De dialoogtafel, met directeuren van verantwoordelijke ministeries en bestuurders van landelijke partners is in 2019 twee keer bij elkaar geweest om samen aan obstakels in gegevensuitwisseling, regierol, wonen en aansluiting op de arbeidsmarkt te werkenNJi en OZJ hebben gezamenlijk de aanbevelingen opgepakt uit de pilots Toekomstplannen. Ze hebben een projectvoorstel opgeleverd voor doorontwikkeling toekomstgericht werken	<ul style="list-style-type: none">Twee handreikingen voor gegevensuitwisseling komen dit jaar beschikbaarNJi en OZJ starten in het najaar met drie regio's voor verdere doorontwikkeling van de toekomstplannen. De goede voorbeelden zullen worden gedeeld op de website 16-27
D Beter benutten mogelijkheden verlengde jeugdhulp en leeftijdsgrens Jeugdwet	<ul style="list-style-type: none">Er is structureel geld beschikbaar gesteld voor jongeren in gezinshuizen. Dit geeft aan gemeenten een tegemoetkoming om jongeren die nog niet klaar zijn om zelfstandig te wonen, ook na hun 18e verjaardag langer in het gezinshuis te laten wonen. Hierover zijn bestuurlijke afspraken gemaaktPublicatie NJi factsheet over verlengde jeugdhulp rondom de reikwijdte en het gebruik van de verlengde jeugdhulp	<ul style="list-style-type: none">Evaluatie van de inzet van de extra middelen voor de jongeren in 2021

Actielijn 5: Jeugdigen beter beschermen als hun ontwikkeling gevaar loopt

Waar zetten we op in?

We willen jeugdigen beschermen als hun ontwikkeling ernstig gevaar loopt. Professionals die betrokken zijn bij zorg of begeleiding van kinderen in ontwikkelingsbedreigende situaties moeten de middelen en bevoegdheden krijgen eerder en effectiever te kunnen handelen. Daarom zetten wij in op de volgende doelen:

- A** We korten de jeugdbeschermingsketen in. Betere samenwerking, minder overlap en gedeelde afwegingscriteria verhogen de snelheid in de keten.
- B** Samen met de lokale teams gaan we situaties die onveilig zijn voor kinderen eerder en effectief te lijf. Wanneer jeugdhulp nodig is, komt deze snel beschikbaar.
- C** Ouders, jongeren en kinderen kennen hun rechtspositie op het snijvlak van vrijwillig en gedwongen kader.
- D** Ouders en kinderen betrekken we altijd bij onze beslissingen. Met het actieplan feitenonderzoek zorgen we voor goed onderbouwde besluiten.
- E** Gemeenten en justitie organisaties werken samen om jeugdhulp ook in gedwongen kader tijdig in te zetten.
- F** Er is altijd een jeugdbeschermer of jeugdreclasseerder beschikbaar wanneer de rechter een maatregel oplegt.

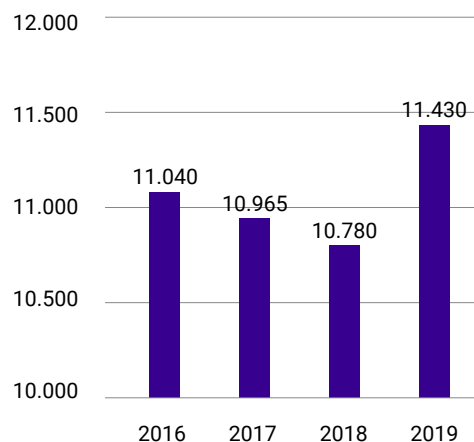

Actielijn 5: Jeugdigen beter beschermen als hun ontwikkeling gevaar loopt

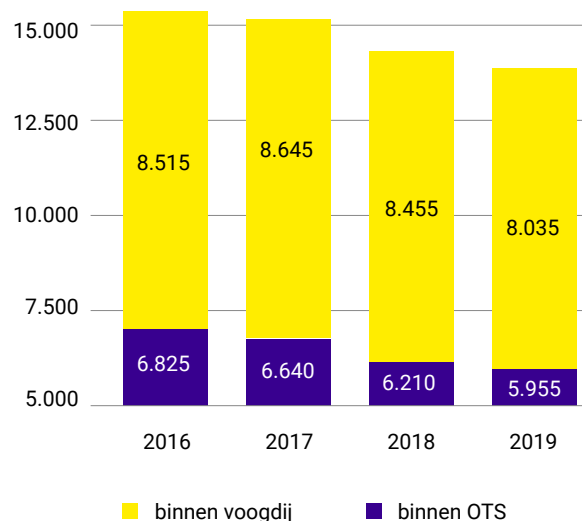
Beweging: Als jeugdigen bescherming nodig hebben bieden we die zo snel en goed mogelijk. Waar mogelijk voorkomen we dat een maatregel van jeugdbescherming nodig is. Dit alles met het doel dat ze blijvend in staat zijn om zonder jeugdbescherming verder te kunnen.

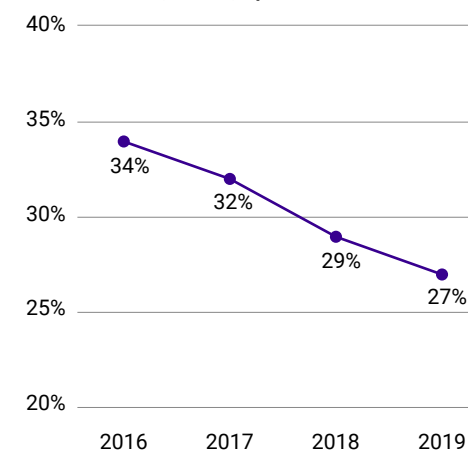
1. Instroom cliënten in de jeugdbescherming

2. Aantal uithuisplaatsingen binnen ondertoezichtstelling (OTS) of voogdij (peildatum 31 dec)

3. Percentage uithuisplaatsing bij ondertoezichtstelling (OTS) (peildatum 31 dec)

Bron: CBS Beleidsinformatie Jeugd

Wat zegt deze factsheet ons?

Toename instroom cliënten in de jeugdbescherming

Na een lichte daling in de periode 2016-2018, is in 2019 sprake van een stijging van de instroom van het aantal kinderen met een maatregel voor jeugdbescherming (6%). Dit is vooral het gevolg van een stijging van het aantal ondertoezichtstellingen (5%; waar in 8.875 keer een ondertoezichtstellingen-maatregel werd opgelegd, was dit in 2019 9.330 maal). Er zijn diverse mogelijke verklaringen voor deze stijging, maar conclusies zijn moeilijk te trekken. Doordat ook veel kinderen met een maatregel weer uitgestroomd zijn, is het totaal aantal kinderen met een maatregel voor jeugdbescherming minder gestegen (2%). Hoewel het aantal voorlopige ondertoezichtstellingen in absolute aantallen klein is, is wel sprake van een relatief hoge stijging hiervan in 2019 (12%; van 1.710 gevallen in 2018 naar 1.920 in 2019). Dit hangt deels samen met de algemene stijging van het aantal ondertoezichtstellingen.

In de vorige voortgangsrapportage was het beeld dat ook het aantal uithuisplaatsingen bij voorlopige ondertoezichtstellingen zou toenemen en dat er dus sprake is van meer ernstige spoedgevallen. Op basis van de cijfers van de Raad voor de Kinderbescherming blijkt dat dit juist daalt; van 83% van de gevallen in 2017 naar 76% van de gevallen in 2019. Dit is een positieve ontwikkeling. Waar mogelijk moeten uithuisplaatsingen zoveel mogelijk voorkomen worden.

Het Rijk is, mede op basis van enkele pilots, een programma gestart om tot een effectievere uitvoering van de jeugdbeschermingsketen te komen. Voor eind 2020 wil het Rijk tot één toekomstscenario komen voor de betere en meer eenvoudige uitvoering van de jeugdbescherming zonder overlap van taken.

Continuering daling percentage uithuisplaatsingen bij ondertoezichtstellingen

In 2019 is het aantal uithuisplaatsingen bij een ondertoezichtstelling afgenomen van 29% naar 27%. Hiermee zet de dalende trend in de periode 2016-2018 zich verder door. Daarmee draagt ook de jeugdbescherming bij aan het doel van de jeugdwet om kinderen 'zo thuis mogelijk te laten opgroeien' (zie actielijn 2).

Subdoel	Resultaten sinds november 2019	Volgende stappen
<p>A We korten de jeugdbeschermingsketen in. Betere samenwerking, minder overlap en gedeelde afwegingscriteria verhogen de snelheid in de keten</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zes pilots werken aan vernieuwing en vereenvoudiging van de jeugdbeschermingsketen • De pilots worden gevolgd door onderzoekers van het Athena Instituut van de VU. Doel is om via action learning bij te dragen aan het leer- en experimenteerproces van pilots (leren binnen, van en tussen pilots), zicht krijgen op (niet) werkzame bestandsdelen (output en impact), en zicht te krijgen op noodzakelijke aanpassingen in huidig stelsel • De <u>Jeugdbeschermingscafé's</u> zijn gestart met als doel initiatieven in het land te verbinden en de bevindingen verder uit te werken. Digitale ontmoetingen en inspiratiesessies zijn (als alternatief in tijden van corona) voorbereid, ontwikkeld en al deels in uitvoering gebracht • De uitgangspunten van een effectievere jeugdbescherming met benodigde functionaliteiten en scenario's voor een herinrichting inclusief gevolgen voor betrokken organisaties zijn <u>geformuleerd</u> • Het project 'Verbinding volwassen-GGZ en jeugddomein' is gestart, waarin we oplossingsrichtingen en knelpunten onderzoeken bij het bieden van integrale zorg aan kwetsbare gezinnen waarbij de psychische problematiek van ouders een belangrijke rol speelt in de ontwikkelingsbedreiging en onveiligheid van de jeugdigen 	<ul style="list-style-type: none"> • Afronding van het actie-onderzoek door het Athena Instituut van de VU (zomer 2020) • Voortzetting Jeugdbeschermingscafés, digitale ontmoetingen en inspiratiesessies • Één toekomstscenario voor vereenvoudiging jeugdbescherming formuleren voor eind 2020 inclusief organisatorische consequenties, fasering en tijdpad van de realisatie
<p>B Samen met de lokale teams gaan we situaties die onveilig zijn voor kinderen eerder en effectief te lijf. Wanneer jeugdhulp nodig is, komt deze snel beschikbaar</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Het Rijk en de VNG ondersteunen gemeenten en de lokale teams bij het borgen van basisfuncties, waaronder de inzet van specialistische expertise aan de voorkant. Er zijn vijf minimaal benodigde basisfuncties voor de lokale teams voor de toegang tot hulp geïnventariseerd op basis van praktijkvoorbeelden bij 15 gemeenten • In opdracht van de VNG is een <u>Kwaliteitskader Werken aan Veiligheid voor lokale (wijk)teams en gemeenten</u> ontwikkeld (onderdeel van de basisfunctie 'Veilige leefomgeving'). Dit ondersteunt gemeenten bij het inrichten en versterken van hun lokale teams ten aanzien van het eerder en beter in beeld krijgen van kindermishandeling en huiselijk geweld en het stoppen hiervan. Zie ook actielijn 1. 	

Subdoel	Resultaten sinds november 2019	Volgende stappen
<p>C Ouders, jongeren en kinderen kennen hun rechtspositie op het snijvlak van vrijwillig en gedwongen kader</p>	<ul style="list-style-type: none"> De RSJ en RVS hebben in hun advies ten aanzien van vrijwillig intensieve hulp (drang) randvoorwaarden en basisfuncties <u>geformuleerd</u> ten behoeve van de vrijwillige hulp. Hierover heeft in november 2019 een werkconferentie plaatsgevonden 	<ul style="list-style-type: none"> Het OZJ zal in samenwerking met o.a. de Associatie Wijkteams en client- en beroepsorganisaties de regio's ondersteunen bij het invoeren van de basisfuncties Het advies meenemen in het traject Vereenvoudiging van de jeugdbeschermingsketen
<p>D Ouders en kinderen betrekken we altijd bij ons beslissingen. Met het actieplan feitenonderzoek zorgen we voor goed onderbouwde besluiten</p>	<ul style="list-style-type: none"> De <u>studie van het NJi</u>, waarin voorbeelden van samenwerking op het gebied van cliëntondersteuning, vertrouwenswerk en rapportages verzameld zijn en waarbij gekeken is naar de wenselijkheid van het doorontwikkelen van een richtlijn, is afgerond De <u>praatplaten</u> van het ketenproces jeugdbescherming zijn samen met professionals, ouders en kinderen ontwikkeld, verspreid en gepubliceerd Kennisverbreding over feitenonderzoek is gecontinueerd o.m. door de ontwikkeling van een app en samenwerking met het Landelijk Overleg Opleidingen Social Work en Pedagogiek ten behoeve van lesmateriaal op hogescholen Kick-off dag voor alle contactpersonen van de afzonderlijke VT-organisaties, GI's en locaties van de RvdK heeft plaatsgevonden Een tussentijdse <u>evaluatie</u> naar voortgang van de uitvoering van Actieplan Feitenonderzoek is uitgevoerd Het AKJ onderzoekt de formele en informele klachtenprocedures en de uitvoering hiervan bij de RvdK, GI's en VT-organisaties, om te komen tot concrete verbeterpunten en handvatten voor deze organisaties 	<ul style="list-style-type: none"> Regiobijeenkomsten tussen uitvoerend professionals van VT, GI en RvdK en cliënten (kinderen en ouders) over bejegening, intercollegiale toetsing en de NJi-studie Voortzetting en doorontwikkeling van kennisverbreding over feitenonderzoek via o.m. de samenwerking met Hogescholen, ontwikkeling filmmateriaal op basis van de praatplaten Opzetten van een juridische werkgroep van professionals (VT, GI en RvdK) Lessen trekken uit de tussenevaluatie van de uitvoering van het actieplan en uit het onderzoek naar het hoorrecht van minderjarigen (digitale) regiobijeenkomsten voor professionals en lokale clientvertegenwoordiging over rapporteren, clientervaringen, intercollegiaal toetsen van rapportages en het toepassen van zorgvuldigheidscriteria bij dossiers
<p>E Gemeenten en justitie organisaties werken samen om ook in gedwongen kader tijdig jeugdhulp in te zetten</p>	<ul style="list-style-type: none"> De pilot 'Leergang inkoop jeugdhulp in strafrechtelijk kader' (onderdeel van de leergang inkoop jeugdhulp) is afgerond. Hierbij zijn door gemeente, GI, RvdK en OM de knelpunten onderzocht rondom de inkoop van jeugdhulp in het strafrechtelijk kader De RvdK heeft een structureel gesprek geïnitieerd met (wethouders van) gemeentes over knelpunten in de samenwerking 	<ul style="list-style-type: none"> Start van vervolgpilot waarbij in samenwerking met ketenpartners een inkoopbeleid betreffende hoog specialistische jeugdhulp in het strafrechtelijk kader in het arrondissement uitgewerkt wordt Voor gemeentes wordt een specifieke factsheet gemaakt over de inkoop van jeugdhulp in het strafrechtelijk kader

Actielijn 5: Jeugdigen beter beschermen als hun ontwikkeling gevaar loopt

Subdoel	Resultaten sinds november 2019	Volgende stappen
<p>F Er is altijd een jeugdbeschermer of jeugdreclasserder beschikbaar wanneer de rechter een maatregel oplegt</p>	<ul style="list-style-type: none">• Gemeenten en instellingen hebben belangrijke stappen gezet om de continuïteit van de jeugdbescherming en jeugdreclassering te waarborgen, waaronder bevoorschotting en het werken met accounthoudende regio's	<ul style="list-style-type: none">• Uitwerken van een eenvoudige manier van overdracht van cliënten van een GI, die bij continuïteitsproblematiek (al dan niet tijdelijk) zijn cliënten niet meer kan/mag begeleiden• Ontwikkelen van wettelijke regelingen op het gebied van (boven)regionaal opdrachtgeverschap, reële tarieven, governance en toezicht (door de Jeugdautoriteit)

Actielijn 6: Investeren in vakmanschap

Waar zetten we op in?

De kwaliteit van de jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugd-reclassering staat of valt met de kwaliteit van de jeugd-professionals. Investeren in het vakmanschap van jeugd-professionals gaat door alle actielijnen heen en staat ook centraal in andere programma's (Kansrijke Start, Scheiden zonder Schade, Geweld hoort nergens thuis). Professionals werken vaak niet alleen in het jeugddomein, maar oefenen hun beroep ook uit in domeinen die vanuit andere wetten worden bekostigd. Goed opdrachtgever- en opdrachtnemerschap, verminderde regeldruk en een gezonde arbeidsmarkt zijn belangrijke elementen die vakmanschap van professionals bevorderen. Daarom zetten we in op de volgende doelen:

- A** Het gezamenlijk opstellen en uitvoeren van het actieplan 'Vakmanschap Jeugdprofessionals', waaronder het blijvend passend en goed op de praktijk aansluitend curriculum voor de huidige en nieuwe jeugdprofessionals.

- B** Het snoeien in regels en bureaucratie voor professionals.

- C** Het bevorderen van een gezonde arbeidsmarkt.

Actielijn 6: Investeren in vakmanschap

Beweging: Professionals werken steeds meer in een gezonde arbeidsmarkt waar ze minder last hebben van taakeisen (regel- en werkdruk) en meer ruimte is voor energiebronnen (vakmanschap, autonomie, tevredenheid) in het belang van het kind en gezin.

Taakeisen

1. Ervaren werkdruk

Jaar	Jeugdzorg			Jeugdhulp	Zorg en Welzijn		
	2015	2017	2019	2019	2015	2017	2019
(veel) te laag	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%
goed	50%	37%	47%	49%	56%	50%	51%
(veel) te hoog	49%	62%	52%	50%	43%	49%	48%

2. Op zoek naar een nieuwe baan

3 ^{de} kwartaal van elk jaar	Jeugdzorg			Zorg en Welzijn		
	2015	2017	2019	2015	2017	2019
Uitstroom naar sector buiten zorg en welzijn	6,8%	6,5%	6,7%	4,7%	4,3%	4,0%

2. Op zoek naar een nieuwe baan

88% In 2018 had 88% in meer of mindere mate last van vermijdbare administratieve lasten

Energiebronnen

4. Invloed op inhoud van werk & zich kunnen ontwikkelen

Eens/helemaal eens ontplooiën	Jeugdzorg			Jeugdhulp	Zorg en Welzijn		
	2015	2017	2019	2019	2015	2017	2019
invloed op inhoud op werk	48%	60%	67%	66%	52%	53%	60%
	65%	62%	67%	68%	67%	65%	66%

5. Werktevredeheid

Jaar	Jeugdzorg			Jeugdhulp	Zorg en Welzijn		
	2015	2017	2019	2019	2015	2017	2019
(zeer) tevreden	63%	69%	78%	79%	71%	67%	78%
deels tevreden/ deels ontevreden	30%	26%	15%	15%	25%	29%	17%
(zeer) ontevreden	7%	5%	7%	6%	4%	5%	6%

Bron tabellen: CBS Arbeidsmarkt in Zorg en Welzijn. Jeugdhulp = jeugdzorg + jeugd-ggz + jeugdgehandicaptenzorg

Bron vermijdbare administratieve lasten: Dit is een uitvraag gedaan onder SKJ-geregistreerden over 2018. Deze kon dit voorjaar niet herhaald worden door de coronacrisis.

Wat zegt deze factsheet ons?

Professionals ervaren nog steeds hoge werkdruk

De indicator (veel) te hoog ervaren werkdruk is gedaald van 62% in 2017 naar 52% in 2019 in de jeugdzorg. Ondanks deze daling blijft de indicator boven het niveau van 2015 (49% in 2015, 52% in 2019). Er is geen structurele trend af te leiden uit deze drie meetjaren. De ervaren werkdruk is iets hoger dan in andere zorg- en welzijnbranches (52% versus 48%). Ten opzichte van 2017 ervaren relatief meer professionals de werkdruk als 'goed' (respectievelijk 47% in 2019 en 37% in 2017). Op basis van de gegevens is het niet te achterhalen of 2017 een uitzondering is of dat er daadwerkelijk sprake is van een voorzichtig positieve ontwikkeling. We zullen moeten monitoren of deze ontwikkeling zich doorzet. Voor de gehele jeugdhulp (zie disclaimer) zien we in 2019 geen ander beeld dan voor de professionals in de jeugdzorg. In hoeverre de werkdruk in 2019 mede werd beïnvloed door administratieve lasten valt niet af te leiden, omdat er in verband met de coronacrisis helaas geen vervolgenquête naar ervaren vermijdbare administratieve lasten is uitgevoerd. In het onderzoek dat eind 2018 werd uitgevoerd onder ruim 4000 SKJ-geregistreerden gaf 88% aan last te hebben van vermijdbare administratieve lasten. De aanname is dat administratieve regeldruk nog steeds in negatieve zin te bepalend is voor werkdruk/werkplezier van professionals.

De uitstroomcijfers laten zien dat vertrek uit de jeugdzorg naar werk buiten zorg en welzijn hoger ligt dan in andere branches. In 2019 vertrekt 6,7% van de medewerkers in de jeugdzorg naar een baan buiten zorg en welzijn, terwijl dit voor alle branches gemiddeld 4% is. Daarom wordt o.a. ingezet op het behoud van medewerkers voor de jeugdzorg, de uitstroom moet omlaag.

Professionals lijken in 2019 iets tevredener en positiever over ontplooiingsmogelijkheden (t.o.v. 2017)

Bij de energiebronnen is de indicator voor investeren in vakmanschap (ik kan me ontplooien), gestegen van 48% in 2015 naar 67% in 2019 (voor de hele totale sector zorg en welzijn geldt voor 2015 een stijging van 52% naar 60% in 2019). Verder is er, na een aanvankelijke daling in 2017 ten opzichte van 2015, een kleine stijging waar te nemen in de indicator voor professionele autonomie ('invloed op de inhoud van het werk') van 62% naar 67% voor de jeugdzorg. Een soortgelijke ontwikkeling is zichtbaar in de hele sector zorg en welzijn.

Tenslotte is er een stijging van de tevredenheid bij professionals in de jeugdzorg van 69% in 2017 naar 78% in 2019, deze geldt ook voor de hele sector zorg en welzijn (van respectievelijk 67% naar 78%). Ook hier zien we in 2019 dat voor de gehele jeugdhulp de percentages in lijn liggen met de jeugdzorg en de gehele sector zorg en welzijn.

Het beeld is dat de jeugdzorg en de jeugdhulp niet afwijkt van de trend in de gehele sector zorg en welzijn. De stijging van het percentage voor ontplooiing, invloed en tevredenheid in de jeugdzorg kan ermee te maken hebben dat professionals zich iets meer gehoord en betrokken voelen.

*Disclaimer: Deze gegevens hebben betrekking op een uitvraag onder werknemers in de jeugdzorg (exclusief jeugd-GGZ en jeugd-gehandicaptenzorg) in het onderzoeksprogramma Arbeidsmarkt Zorg en Welzijn (AZW) uit 2019, 2017 en 2015. Er was tot op heden geen data beschikbaar voor de hele jeugdhulp (= jeugdzorg + jeugd-GGZ + jeugd-gehandicaptenzorg). Op verzoek van VWS geeft het CBS de uitkomsten van de AZW Werknemersenquête 2019 als maatwerk weer voor de brede jeugdhulp (jeugdzorg + jeugd-GGZ + jeugd-gehandicaptenzorg). In deze voortgangsrapportage worden nu voor het eerst ook deze cijfers gepresenteerd.

Subdoel	Belangrijkste mijlpalen sinds november 2019	Vervolgstappen
<p>A Het gezamenlijk opstellen en uitvoeren van het actieplan "Vakmanschap Jeugdprofessionals", waaronder het blijvend passend en goed op de praktijk aansluitend curriculum voor de huidige en nieuwe jeugdprofessionals</p>	<p>Onderzoek naar het versterken van vakmanschap:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Professionals samen met wijkteams werken aan vakmanschap wijkteammedewerkers; professionals werken samen met programma 'Scheiden zonder schade' 	<ul style="list-style-type: none"> • Verder bouwen aan het samenwerkingsplatform • Inhoudelijke agenda vakmanschap gereed in het najaar • Onderlegger bij het <u>KPMG-rapport</u> 'Basisfuncties lokale teams in kaart' komt najaar 2020 beschikbaar (in samenwerking met actielijn 1). Competenties van professionals inzichtelijk per basisfunctie lokale teams
<p>B Het snoeien in regels en bureaucratie voor jeugdprofessionals</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Februari 2020: Landelijke <u>schrapweek</u> met professionals, bestuurders van zorginstellingen en wethouders • Onderhandelaarsakkoord JZNL, VNG, FNV, CNV en VWS over stoppen met vermijdbaar tijdschrijven 	<ul style="list-style-type: none"> • Convenant ondertekenen met JZNL, VNG, FNV, CNV en VWS
<p>C Het bevorderen van een gezonde arbeidsmarkt</p>	<p>Arbeidsmarkttafel jeugd ingesteld en arbeidsmarktagenda gepubliceerd</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uitwerken van projecten: inwerken en begeleiden nieuwe medewerkers; investeren in werkzekerheid; goed werkgeverschap en aanpak agressie tegen hulpverleners • Subsidieregeling EVC jeugd- en gezinsprofessional wordt deze zomer opengesteld voor professionals 	<ul style="list-style-type: none"> • Uitvoeren van projecten

Randvoorwaarden: Jeugdhulp dichtbij het kind

Waar zetten we op in?

Voor een kind is het prettig en het meest effectief als hulp zo dicht mogelijk bij huis wordt aangeboden, liefst in zijn eigen bekende omgeving. Om jeugdhulp dichterbij de leefwereld van het kind en het gezin te brengen is het belangrijk dat de randvoorwaarden op orde zijn. Daarom zetten we in op de volgende doelen:

- A** Regionale aanpak wachtlijsten en wachttijden, inclusief de beschikbaarheid van een regionaal expertteam en regionale leertafels.

- B** In 2018 is duidelijk welke (hoog) specialistische jeugdhulp landelijk wordt aangeboden, ingekocht en beschikbaar is.

- C** In 2021 is weinig voorkomend hoog specialistisch intramuraal zorgaanbod gedaald, en ambulant specialistische aanbod toegenomen. Ook is de looptijd van een plaatsing gedaald.

- D** In 2020 is sprake van professioneel (collectief) opdrachtgeven- en opdrachtnemerschap.

- E** In 2020 geen vermijdbare administratieve lasten bij de samenwerking tussen aanbieders en gemeenten, zodat meer geld en tijd ten goede komt aan de cliënt.

Subdoel	Belangrijkste mijlpalen sinds november 2019	Vervolgstappen
<p>A Regionale aanpak wachtlijsten en wachttijden, inclusief de beschikbaar van een regionaal expertteam en regionale leertafels.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Het OZJ heeft een eerste verkenning afgerond naar het ontrafelen van schadelijke wachttijden • De <u>jaarrapportage</u> van de landelijke ambassadeur 'Oppakken en Leren van Complexe Casuïstiek' is verschenen. Het oppakken en leren van complexe casuïstiek geeft inzicht in de knelpunten die spelen bij complexe zorgvragen • Het OZJ heeft door middel van ervaringsverhalen gekeken naar de beleving bij cliënten en gezinnen als het gaat om wachttijden (vertelpunten) 	<ul style="list-style-type: none"> • Het OZJ gaat in 2020-2021 met drie jeugdregio's aan de slag om verder te ontrafelen hoe schadelijke wachttijden ontstaan en wat effectieve oplossingen zijn (stroomopwaarts aan oplossingen werken) • Het leren van casuïstiek krijgt vorm via Ketenbreed leren, de regionale vertelpunten en de complexe zorgvragen die bij de landelijke ambassadeur worden aangemeld • Het OZJ zet in op het ondersteunen van de 42 regionale expertteams. Daarnaast wordt gewerkt aan verbinding tussen de expertteams en de inrichting van bovenregionale expertisenetwerken.
<p>B In 2018 is duidelijk welk (hoog)specialistische jeugdhulp landelijk wordt aangeboden, ingekocht en beschikbaar is.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Er is een overzicht van de <u>sociale kaarten</u> van de 42 regio's. Zie ook actielijn 1B. 	<ul style="list-style-type: none"> • Doorontwikkeling sociale kaart richting het voorliggende preventieve veld en versterking gewone leven (OZJ in samenwerking met VNG, gemeenten en VWS). Zie actielijn 1B.
<p>C In 2021 is weinig voorkomend hoog specialistisch intramuraal zorgaanbod gedaald, en ambulante specialistische aanbod toegenomen. Ook is de looptijd van een plaatsing gedaald.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Daling van de verblijfsduur in 2019, zie actielijn 2 	<ul style="list-style-type: none"> • Zie actielijn 2
<p>D In 2020 is sprake van professioneel (collectief) opdrachtgever- en opdrachtnemerschap.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Accounthoudende regio's nemen hun verantwoordelijkheid richting andere regio's als continuïteitsproblemen dreigen • In 2019 hebben 10 regio's de leergang 'Contracteren' afgerond. In totaal hebben inmiddels 20 regio's de leergang afgerond 	<ul style="list-style-type: none"> • Versterken vroegsignalering op landelijk niveau: Jeugdautoriteit bouwt in 2020 zowel inhoudelijk als organisatorisch een afdeling monitoring op • 10 nieuwe regio's volgen de leergang Concontracteren • Doorontwikkeling / uitbreiding leeraanbod waarbij onder andere wordt ingegaan op verbreding naar de Wmo en de betrokkenheid van inwoners en professionals bij contracteringsgesprekken • Het OZJ voert spiegel- en bemiddelingsgesprekken op (boven)regionaal niveau • Implementatie van de NvO, met ondersteuning vanuit het OZJ bij het ontwikkelen van regiovisies
<p>E In 2020 geen vermijdbare administratieve lasten bij de samenwerking tussen aanbieders en gemeenten, zodat meer geld en tijd ten goede komt aan de cliënt.</p>	<p>Schrapessies, zie actielijn 6 Taakgerichte uitvoeringsvariant door ISD (Informatievoorziening Sociaal Domein) is ontwikkeld (zie Jeugdmonitor)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zie actielijn 6

Bijlage 2

EINDRAPPORTAGE 'LEREN EN VERBETEREN MET ERVARINGEN IN JEUGDHULP'

[Klik hier om de bijlage te openen](#)

Colofon

Deze voortgangsrapportage is een gezamenlijke uitgave van de stuurgroep Zorg voor de Jeugd. Daarin zijn vertegenwoordigd:

Cliëntenorganisaties: Ieder(in), Per Saldo en MIND

Beroepsverenigingen: Nederlands Instituut van Psychologen (NIP) en de Nederlandse Vereniging voor Psychiatrie (NVvP) namens Jeugdartsen Nederland (AJN), Beroepsvereniging verzorgenden en verpleegkundigen (V&VN), Landelijke huisartsen vereniging (LHV), Nederlandse vereniging voor kindergeneeskunde (NVK), beroepsvereniging van professionals in sociaal werk (BPSW), Nederlandse vereniging van pedagogen en onderwijskundigen (NVO), de beroepsvereniging voor kinder- en jongerenwerk (Bv Jong), Landelijke vereniging van vrijgevestigde psychologen & psychotherapeuten (LVVP), Federatie Vaktherapeutische Beroepen (FVB)

Branches Gespecialiseerde Zorg voor Jeugd (BGZJ): Jeugdzorg Nederland, Vereniging Gehandicapten Nederland (VGN), GGZ Nederland, Vereniging Orthopedagogische BehandelCentra (VOBC)

Vereniging Nederlandse gemeenten (VNG)

Ministerie van Justitie en Veiligheid

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Mei 2020

